Гос. книжная палата УзССР
12 6 НОЯ 1984
ОПИСАНО

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 269 (19.045). • Жума, 23 ноябрь 1984 йил • Баҳоси 3 тийин.

БЕШ ЙИЛЛИКНИ МУНОСИБ ЯКУНЛАЙЛИК

Ўртоқ К. У. Черненконинг 1984 йил 15 ноябрь куни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси мажлисида «Беш йилликни муносиб якунлайлик, экономикани интенсивлашни жадаллаштирайлик» мавзуидаги нутқи алоҳида китобча қилиб нашр этилди.

Китобчани Сиёсий адабиёт нашриёти чиқарди.

(ТАСС).

НОМЕРГА ТЕЛЕГРАММА

ПЛАН БАЖАРИЛДИ

«Киркизсовхозводстрой» тресги мелиораторлари ўн биринчи беш йилликнинг тўрт йили планини барвақт адо этишга эришдилар. Бош пудрат ишлари бўйича 83 миллион 26 минг сўмлик маблағ ўзлаштирилиб, коллективнинг ўз кучи билан 78 миллион 283 минг сўмлик иш бажарилди ва белгиланган план 110 процент уддаланди.

Ҳозир бунёдкорлар «Қирққиз» магистрал канали қурилишида фидокорона меҳнат қилишяпти. Умумий узунлиги 45 километр ва секундига 52 кубметр сув ўтказиш қувватига эга бу иншоот ишга тушгач, Кўкча массивидаги 36 минг гектар янги ерларни оби-ҳаёт билан таъминлаш имкони туғилади. Канал 1985 йилнинг иккинчи кварталида ишга туширилиши кўзда тутилган.

Ж. АШИРОВ,
Қорақалпоғистон АССР.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

22 ноябрда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XVIII пленуми бўлди. «КПСС Марказий Комитети 1984 йил октябрь Пленумининг якунлари ҳамда республика партия ташкилотининг мелиорациялаш, суғориладиган ерлардан фойдаланиш самарадорлигини оширишнинг узоқ муддатли программасини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари К. У. Черненко нутқида баён этилган қоидалар ва хулосаларни бажариш соҳасидаги вазифалари» тўғрисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ И. Б. Усмонхўжаев доклад қилди.

Музокараларда Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари К. С. Саликов, Сурхондарё область, Ленин йўли районидаги В. И. Ленин номли совхоз алмашлаб экиш участкасининг бошлиғи Т. Ашурова, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Х. У. Умаров, Тошкент область ижроия комитетининг раиси Т. А. Алимов, Хоразм область, Боғот районидаги Нариманов номли колхоз раиси А. Искандаров, Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари В. А. Антонов, Ўзбекистон ССР мелиорация ва сув хўжалиги министри И. Х. Жўрабеков, Косонсой район партия комитетининг биринчи секретари С. Каримов, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги министри А. А. Уркинбоев, «Главсредазирсовхозстрой», бошлиғи Н. Р. Ҳамроев, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти П. Ҳабибуллаев, «Каршистрой» бошқармасининг бошлиғи С. Чегибоев, «Андижангидрострой» бошқармасининг бошлиғи В. Д. Медведев ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Пленумда СССР мелиорация ва сув хўжалиги министри ўртоқ Н. Ф. Васильев нутқ сўзлади. Пленум ишида КПСС Марказий Комитети қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат саноати бўлими секторининг мудири ўртоқ В. В. Зарудний қатнашди.

Пленум муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

Пленум КПСС Марказий Комитетининг 1984 йил апрель Пленуми қарорлари асосида 1984-1990 йилларда Ўзбекистон ССРда умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишни амалга ошириш комплекс планини кўриб чиқди ва маъқуллади.

Пленум ташкилий масалаларни кўриб чиқди.

Пленум ўртоқ Н. Ж. Худойбердиев Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси вазифасидан озод қилинганлиги ва пенсияга чиққанлиги муносабати билан уни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси составидан чиқарди.

Пленум ўртоқ. Ғ. Ҳ. Қодиров Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси этиб тасдиқланганлиги муносабати билан уни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари — қурилиш бўлими мудири вазифасидан озод қилди.

Шу билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ўз ишини тамомлади.

МАКТАБ ДИРЕКТОРИ

Мактаб директорининг ўқув-тарбиявий жараённинг ташкилотчиси бўлиш, шахсан ўрнак кўрсатиб, педагогик маҳоратнинг юксак намуналарини қарор топтиришдан иборат биринчи ва бош вазифасини таъкидлаб, уни ўқитувчиларнинг устози деб атайдилар.

Ўз ишида асосий нарсани кўра билиш маҳорати ҳар қандай раҳбар учун муҳимдир. Бироқ ўқув юрти раҳбарига эса бундай қобилият ғоят юксак даражада хос бўлиши зарур. Чунки унинг масъулиятли лавозими ўзида бир эмас, балки кўплаб ихтисосни бирлаштиради. Мактаб директори дарс олиб бориши ва хўжалик ишларини юритиши, талабчан давлат инспектори ҳамда ўқитувчилар ва болалар коллективининг дилкаш мураббийси бўлиши керак. Бундай кўп томонлама фазилатни тарбиялашга ҳеч қандай олий ўқув юрти қодир эмас. Директорлик истеъдоди ҳаётнинг ўзида, мактаб практикасида шаклланиб, кишидан кенг кўламдаги билимни, муаллимга хос фидокорликни, танланган ишга чексиз содиқликни талаб қилади.

КПСС XXVI съезди ҳамда партия билан ҳукуматнинг кейинги қарорлари талаблари асосида амалга оширилаётган мактаб ислоҳоти шароитида ўқув юртлари раҳбарларининг роли янада ортади. Мактаб директори амалга оширилаётган ўзгаришларнинг олдинги сафида бўлади. Билим ва тарбиянинг сифатини яхшилаш, ҳар бир предметни ўқитишнинг янада юксак илмий даражасини таъминлаш, ўқувчиларни ғоявий-сиёсий, меҳнат ва маънавий жиҳатдан тарбиялаш, уларнинг эстетик ва жисмоний ривожланишини яхшилашдан иборат мактаб ислоҳоти ўртага қўйган асосий вазифаларни амалда ҳал этиш директордан кўп куч-ғайрат талаб қилади.

Бизнинг мактабларимиз истеъдодли ташкилотчиларга бой. Уларнинг тажрибаси бугунги кунда алоҳида аҳамият касб этиб, халқ маорифини бошқаришни такомиллаштириш учун намуна ва таянч бўлиб хизмат қилади.

Ленинград областининг чоғроқ Пикалево шаҳарчасидаги 4-мактаб директори Александр Павлович Румянцевнинг номи мамлакатда машҳурдир. СССР халқ ўқитувчиси Румянцев мактаб педагогикасининг бутун босқичларидан ўтиб, ўз ҳаётининг ўттиз йилини директорликка бағишлади. У географиядан дарс беради. Александр Павлович дарс ўтаётганида карта ва схемалар гўё асримизнинг тарихий теранлиги ва жўшқинлигини ўзида мужассамлаштириб, тилга киргандек бўлади. Синф ўқувчилари ҳозирги дунёнинг ўй-ташвишлари ва орзу-умидларини чуқур англаб олади. Ўқитувчилар ноёб педагогик маҳорат, ҳар бир предметнинг исталган мавзуига дунёқараш мазмунини бахш эта олиш сирларини ўрганиш учун директор Румянцевнинг дарсларига киришади. Александр Павлович жонажон диёрга — унинг шонли ўтмиши ва ҳозирги кунига меҳр-муҳаббат уйғотиш, болаларда мамлакат келажаги учун масъулият туйғусини уйғотиш маҳоратини ўқувчилари билан ўртоқлашади. Ёшлардаги бу туйғу кейинчалик корхоналарда ўтказиладиган меҳнат практикасида, шаҳар атрофидаги хўжаликларнинг далаларида олиб бориладиган ёзги ишлар давомида янада мустаҳкамланади. Мактабни битирувчиларнинг учдан икки қисми ўз райони халқ хўжалиги эҳтиёжлари билан боғлиқ ҳолда касб танлаётганлиги ҳам бежиз эмас.

Директор мактаб педагогларининг касб маҳорати ва ғоявий ўсиши тўғрисида ғамхўрлик қилиб, ветеранларнинг ёшларни оталиққа олишини йўлга қўйди, ўзи эса ўқитувчилар учун проблемали масалаларга бағишланган семинарлар ўтказмоқда. Бундай семинарлар «Педсовет — ўқув-тарбиявий жараённи коллектив бошқариш органи», «Жамоат ишида ижодий услуб бўлиши учун», «Ўқитишнинг техник воситаларидан фойдаланиш методикаси» мавзуида ўтказилаётганлиги ҳам диққатга сазовордир. Барча ишлар ва ташаббусларда директор мактаб коммунистлари, касаба союз ташкилоти билан маслаҳатлашиб олади ва уларнинг мададига таянади. Кўп йиллардан бери мактабда ҳеч қандай майда-чуйда келишмовчиликлар ва низолар содир бўлгани йўқ. Коллективнинг куч-ғайрати ижодий изланишларга сафарбар этилган. Бу эса муваффақиятли иш олиб боришга, ўқитувчиларнинг хилма-хил истеъдодини аниқлашга ғоят кўмаклашмоқда. Ҳозирги вақтда ана шу кичикроқ мактабда СССР халқ ўқитувчиси билан уч нафар халқ маорифи аълочиси ёнма-ён меҳнат қилмоқда. Мана беш йилдирки, бу ерда қолоқ ўқувчилар йўқ, бирорта ҳам тартиб бузиш ҳоллари юз бермади.

Мамлакат университетлари ва педагогика олий ўқув юртлари ҳузурида ишлаб турган директорлар малакасини ошириш факультетларида шу кунларда мактабга раҳбарлик қилишнинг замонавий услуби чуқур ўрганилиб, кенг кўламда ўзлаштирилмоқда. Келгусида кадрлар билан ишлашнинг янги формаси ҳам ўзини оқламоқда. Мактаб раҳбарлари резервини тайёрлаш курсларини ташкил этган ўқитувчилар малакасини ошириш институтлари бунинг ташабускорлари бўлишди. Курсга ташкилотчилик қобилиятини намоён этган ёш ўқитувчилар қабул қилинади. Курснинг ўқув планларида амалий тажрибани ўзлаштиришга кўп вақт ажратилади. Бу тажрибани маҳаллий фактлар билан чеклаб қўйиш унчалик тўғри бўлмаса керак. Ҳолбуки, ҳозирги вақтда кўпинча бунга йўл қўйилмоқда. Мактабнинг бўлажак раҳбари мамлакатдаги энг истеъдодли мактаб директорлари тажрибасини ўзлаштириши зарур. Кўриниб турибдики, бунинг учун тегишли қўлланмалар нашр этиш, ўқув фильмлари яратиш зарур. СССР Маориф министрлиги бу тўғрида ғамхўрлик қилиши лозим.

Ўқув йили биринчи чорагининг якунлари чиқарилди. Мактаб ислоҳотининг дастлабки тадбирлари таҳлил этилди. Табиийки, мактаб директорларлари олдида тез ҳал этишни талаб қилаётган кўпгина проблемалар ва қийинчиликлар пайдо бўлди. Ишлаб чиқариш меҳнати дарсларини, оталиқ корхоналари билан ўзаро амалий муносабатларни ҳамма жойда ҳам йўлга қўйишга эришилди, деб бўлмайди. Баъзи жойларда олти ёшдан мактабга қабул қилинган болалар билан машғулот ўтказиш қийин бўлаётганлиги аниқ кўриниб турибди. Қишлоқ мактабларининг ўз қийинчиликлари бор: совуқ тушиб, ўтган йилдан қолган ёқилғи тугамоқда, бу йилга ваъда қилинганини эса ола билиш керак. Ниҳоят, каникулдан кейин синф журналларида яққол кўзга ташланадиган ўзлаштириш соҳасидаги нуқсонлар ташвишлантирарлидир. Буларнинг ҳаммаси бевосита директор иштирокини талаб қилади. У ҳамиша ҳам бунинг учун куч топиши ва таъсир ўтказиши анча қийин. Балки ёрдам сўраб халқ маорифи бўлимига, район ёки шаҳар партия комитетига мурожаат қилишга тўғри келар. Директорнинг илтимослари ҳар қандай навбатдан ташқари кўриб чиқилиши зарур. Ўз ҳаётини мактабга хизмат қилишга бағишлаган директор ўз ишларига алоҳида эътибор билан қарашларига умид боғлашга ҳақлидир.

Ёш авлодни тарбиялаш тўғрисида зўр ғамхўрлик қилиш партиямизга хос анъанадир. Умумий таълим ва ҳунар мактаби ислоҳоти ишлаб чиқилганлиги ана шу ғамхўрликнинг янги ёрқин далили бўлди. Кун сайин ўқитиш ва тарбиянинг ўткир проблемаларини ўрганиш, бу проблемалар ҳал этилишига кўмаклашиш, мактаб кадрларини яхшироқ билиш, энг обрўли педагоглар ҳамма жойда ўқув юртларига бошчилик қилишларига эришиш зарур.

Биз энг қимматли мулкимиз — орзу-умидимиз, мамлакат келажаги бўлган ўз фарзандларимизни мактаб директори қўлига ишониб топширамиз. Ҳар бир мактаб раҳбари ана шу ишонч ва масъулият даражасида бўлсин.

«Правда» газетасининг 22 ноябрь сонидаги бош мақоласи.

ПАРТИЯ РЕЖАЛАРИ—ХАЛҚ РЕЖАЛАРИ

Партиямизнинг меҳнат унумдорлигини пландан ташқари бир процент оширишга ва таннархни қўшимча ярим процент арзонлаштиришга эришиш тўғрисидаги даъвати кўчма колоннамиз бинокорларининг жанговар шиорига айланган. Бу даъват КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси навбатдаги мажлисида ва ўртоқ К. У. Черненконинг унда сўзлаган нутқида яна бир бор таъкидлаб ўтилди.

Колоннамиз бинокорлари 1985 йилда ҳам юксак ўсиш суръатларига эришиш, кўплаб ресурсларни жамлаш ҳамда материаллар, машиналар, механизмларни тежашга сўз бердилар. Ўткир Комилов, Неъмат Мирзаев сингари касбдошларим бошлиқ бригада аъзолари айни кунларда 1986-1988 йиллар ҳисобига иш бошладилар. Орамизда қолоқлар бўлиши, планларнинг бажарилмай қолиши, иш сифатининг бузилиши каби ҳолларга қарши кураш очдик. Бу борада бизга келгусида ўртоқ К. У. Черненконинг «...ўртаҳоллар» деб аталувчиларга, планни бир амаллаб бажараётганларга, аммо илғорлар сафига ўтишга ҳуши бўлмаган, кўпроқ куч сарфлаб ишлашни хоҳламайдиганларга ҳам кўпроқ эътибор беришимиз керак» деган сўзлари ҳаракат программаси бўлиб хизмат қилади. Дарвоқе, бу бизнинг резервимиз ва резерв бўлганда ҳам жуда катта резервимиздир.

Нуриддин ЖАМОЛОВ,
Андижон область Ленин район колхозлараро механизациялашган кўчма колонна бригада бошлиғи.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVIII пленумининг қарори

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1984 ЙИЛ ОКТЯБРЬ ПЛЕНУМИНИНГ ЯКУНЛАРИ ҲАМДА РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ МЕЛИОРАЦИЯЛАШ, СУҒОРИЛАДИГАН ЕРЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШНИНГ УЗОҚ МУДДАТЛИ ПРОГРАММАСИНИ, КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БОШ СЕКРЕТАРИ ЎРТОҚ К. У. ЧЕРНЕНКО НУТҚИДА БАЁН ЭТИЛГАН ҚОИДАЛАР ВА ХУЛОСАЛАРНИ БАЖАРИШ СОҲАСИДАГИ ВАЗИФАЛАРИ

Пленум Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ И. Б. Усмонхўжаевнинг докладини тинглаб ва муҳокама қилиб, шуни қайд этадики, КПСС Марказий Комитети 1984 йил октябрь Пленуми мамлакатнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётидаги муҳим воқеа бўлиб қолди, унинг қарорларини республика коммунистлари, барча меҳнаткашлари чуқур мамнуният ва якдиллик билан маъқуллаб қабул қилдилар.

Пленумда белгиланган мамлакат экономикасини янада ривожлантириш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш, озиқ-овқат фондини муттасил ошириб боришда мелиорациянинг ролини кучайтириш программаси КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ К. У. Черненконинг ривожланган социалистик жамиятни ҳар томонлама такомиллаштириш, халқ фаровонлигини юксалтириш тўғрисида тинимсиз ғамхўрлик қилаётганликларининг ёрқин далилидир. Бу программа Ўзбекистон экономикасини янада ривожлантириш учун ниҳоятда муҳим аҳамиятга эгадир. Сибирь дарёлари сувининг бир қисмини Ўрта Осиёга оқизиш лойиҳасини ниҳоясига етказиш тўғрисидаги қарор республика меҳнаткашларини айниқса мамнун қилди.

Пленум қайд этадики, партия ишлаб чиққан аграр сиёсатни изчиллик билан амалга ошириш, Озиқ-овқат программасини рўёбга чиқариш натижасида республикада деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ҳамда харид қилишни янада ўстириш таъминланди, колхоз ва совхозларнинг экономикаси мустаҳкамланмоқда. Қишлоқда социал-маданий қурилиш тобора кенг кўламларда олиб борилмоқда, колхозчилар билан совхоз ишчиларининг реал даромадлари кўпаймоқда.

КПСС Марказий Комитети билан Иттифоқ ҳукуматининг ғоят катта ёрдамида Мирзачўл, Жиззах, Сурхон-Шеробод, Қарши даштларида илгари бўш ётган массивларни, Қорақалпоғистон автоном республикасида қўриқ ерларни ирригациялаш, ўзлаштириш соҳасида аниқ мақсад йўлидаги ишлар ўтказилмоқда. КПСС Марказий Комитети 1966 йил май Пленумидан кейин ўтган давр мобайнида сув хўжалигини ривожлантиришга сал кам 21 миллиард сўм маблағ сарфланди. Суғориладиган ерлар майдони 1,4 баравар кўпайди ва 3,7 миллион гектарга етди. Юксак инженерлик даражасидаги 200 тадан кўпроқ суғориш системаси яратилди, Сирдарё оқимини кўп йиллар давомида ва Амударё сувини мавсумда тартибга солиш асосан тугалланди.

Область, шаҳар, район партия комитетлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI пленумининг қарорларини бажара бориб, агросаноат комплекси ходимларини мелиорация қилинган ерлардан фойдаланиш самарадорлигини ошириш, пировард натижаларга эришиш учун жавобгарлик руҳида тарбиялаш борасидаги ишларни кучайтирдилар. Кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишнинг ленинча принциплари кейинги йилларда бузилишига, хизмат мавқеидан шахсий мақсадларда фойдаланишга, бошқа салбий ҳолатларга қатъиян чек қўйилмоқда.

Шу билан бирга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми республика партия, совет ва хўжалик органларининг иши деҳқончилик ва чорвачиликни етарлича барқарор ривожлантиришни, уларнинг маҳсулдорлигини оширишни тўлиқ даражада таъминламаяпти, деб ҳисоблайди. Сув хўжалиги қурилишига ажратилаётган маблағлар ҳамиша ҳам етарлича самара билан сарфланяпти, деб бўлмайди, республиканинг асосий бойлиги—суғориладиган ерлардан тўлиқ самара билан фойдаланилмаяпти. Бир қанча областларда суғориладиган ер ҳосилдорлиги пасайиб кетмоқда. Главсредазирсовхозстрой, Бухоро, Жиззах, Қашқадарё, Сирдарё областларида, Қорақалпоғистон АССРда ўзлаштирган майдонларнинг бир қисмида қурилиш нокомплекс эканлиги ва социал-маданий ҳамда маиший объектлар барпо этишда орқада қолинаётганлиги, деҳқончилик маданияти пастлиги оқибатида пахта, шоли ва бошқа экинларнинг лойиҳадаги ҳосилдорлигига эришилмаяпти. Меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг прогрессив формалари суст жорий этилмоқда, малакали кадрлар тайёрлаш ва уларнинг мустаҳкам ўрнашиб қолишларига етарлича эътибор берилмаяпти.

Сув хўжалиги қурилишини янада такомиллаштириш ва иш сифатини яхшилашга доир қатъий чоралар кўриш талаб этилади. Маблағларни сочиб юборишга, улардан белгиланган мақсадда фойдаланмаслик фактларига ҳамон йўл қўйилмоқда, битказилмаган қурилишлар ҳажми камаймаяпти. Кўпгина объектларни фойдаланишга топшириш норматив муддатлардан ўтказиб юборилмоқда, уй-жойлар ва социал-маданий ҳамда маиший объектлар қурилиши ерларни фойдаланишга топширишдан анча орқада қолмоқда. Меҳнат интизомини мустаҳкамлаш учун қатъий кураш олиб борилмаяпти, иш вақтининг талай қисми зое кетишига йўл қўйилмоқда, ер қазиш техникаси ва механизмлари бекор туриб қолмоқда. Бир қанча ташкилотларда бажарилган ишларнинг ҳажмларига қўшиб ёзишга йўл қўйилмоқда. Мелиорация ва ирригация системаларини лойиҳалаш сифатини жиддий равишда яхшилаш талаб этилади. План органлари, сув хўжалиги ва қишлоқ хўжалиги органлари ишлаб турган системаларни реконструкциялаш ҳамда ремонт қилишга, эскидан суғориб келинаётган ерларни комплекс қайта тузиш ишларини зарур ҳажмларда ўтказишга етарли баҳо бермаяптилар.

Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, Қишлоқ хўжалик министрлиги, Мева-сабзавот хўжалиги министрлиги, Главсредазирсовхозстрой, Сув хўжалиги қурилиши давлат комитети, баъзи область ижроия комитетлари суғориладиган ерлардан фойдаланиш самарадорлигини оширишга доир тегишли чораларни кўрмаяптилар. Уларнинг фаолиятида кўпинча ҳамжиҳатлик етишмаяпти, сусткашликка йўл қўйилмоқда, мелиорациянинг етилган вазифалари чуқур таҳлил этилмай, уларни ҳал этишга истиқболни кўзлаб ёндашилмаяпти, колхозлар, совхозларнинг, сув хўжалиги ташкилотларининг раҳбарларига нисбатан тегишлича талабчанлик қилинмаяпти. Янги қўриқ массивларни ўзлаштиришни устун қилиб қўйиб, эскидан ҳайдаб келинадиган ерларга, уларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ва унумдорлигини оширишга кам эътибор берилмоқда. Ирригация системаларини лойиҳалаш ва уларни ишлатишдаги хатолар, ерларни шўр ва зах босиши сабабли республикада кейинги вақтларда ҳайдаладиган, аммо фойдаланилмаётган майдонлар анча кўпайди. Ер фондининг, ихота дарахтзорларининг сақланиши учун контроллик сусайтирилган, талайгина майдонлар шамол эррозияси, гармселлардан зарар кўрган. Суғориладиган экинзорларнинг талон-торож қилинишига, мелиорация жиҳатидан тайёрланмаган майдонларга экин экилишига йўл қўйилмоқда. Айрим хўжалик раҳбарлари унумдорликни ошириш, илғор агротехникани жорий этиш борасида собитқадамлик билан ишлаш ўрнига қўшиб ёзиш, кўзбўямачилик ва давлатни алдаш йўлига ўтдилар.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги, Мева-сабзавот хўжалиги, Мелиорация ва сув хўжалиги министрликлари, Главсредазирсовхозстрой ва уларнинг жойлардаги органлари, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими, Ўрта Осиё ирригация илмий-тадқиқот институти ва СоюзНИХИ, лойиҳалаш институтлари сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш, экинларни суғоришни механизациялаш ва автоматлаштириш масалалари билан етарли даражада шуғулланмаяптилар. Сувдан фойдаланишни такомиллаштириш соҳасидаги илмий-тадқиқот ишлари мувофиқлаштирилмаган. Суғориш ишларида автомат бошқариш системаларини, фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этиш лойиҳалари турмушга етарлича татбиқ этилмаяпти, суғориш ва дренаж системаларини комплекс равишда қайта қуриш схемалари йўқ.

Шаҳар, район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари меҳнат коллективларида колхозчилар, совхозларнинг ходимлари, мелиораторлар, қурувчилар ўртасида ташкилотчилик ва сиёсий-тарбиявий ишларни етарлича олиб бормаяптилар, барча бўғинлардаги кадрларни ишга давлат нуқтаи-назаридан ёндашиш, камчиликларга муросасизлик руҳида суст тарбияламоқдалар. Ишларнинг сифати пастлиги, нокомплекс ва планда кўзда тутилмаган қурилишлар, суғориладиган ҳар гектар ердан самарасиз фойдаланилаётганлиги учун раҳбарлар ва мутахассисларга нисбатан тегишлича талабчанлик қилинмаяпти.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми қарор қилади:

1. КПСС Марказий Комитети 1984 йил октябрь Пленумининг қарорлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ К. У. Черненконинг пленумда сўзлаган нутқида баён этилган қоидалар ва хулосалар амал қилиш ҳамда оғишмай ижро этиш учун қабул қилинсин. Республика партия, совет, хўжалик, жамоат ташкилотлари ва меҳнат коллективлари ўз амалий фаолиятида шу қоида ва хулосаларга муттасил амал қилсинлар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети КПСС Марказий Комитети 1984 йил октябрь Пленуми қарорларини бажариш юзасидан ўн иккинчи беш йилликда республикада мелиорацияни ривожлантириш ҳамда мелиорация қилинган ерлардан фойдаланиш самарадорлигини ошириш тадбирларини ва 2000-йилгача даврга мўлжалланган мелиорация программасини ишлаб чиқсин.

2. Мелиорацияни ривожлантиришдаги жами ишда:

суғориладиган барча ерлардан фойдаланиш юксак самарадорлигини таъминлаш ва ҳар бир қўриқ хўжаликнинг белгиланган муддатларда лойиҳадаги ҳосилдорликка эришуви;

мавжуд системаларни реконструкция қилиш ва уларнинг сув таъминотини ошириш, экинзорларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, ишлаб чиқариш, маданий-маиший ва коммунал хўжалик объектларини илдам суръатлар билан қуриш ва ишга тушириш;

2000-йилга бориб суғориладиган ерларни 5—5,5 миллион гектарга етказиш. Мавжуд суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга, Қарши ва Жиззах даштларини, Қоравулбозор ва Қизилин суғориладиган массивларини комплекс ўзлаштиришга доир ишлар ҳажмини амалга ошириш;

суғориш системаларини қуриш ва ишлатишда замонавий, тежамли суғориш усулларини кенг қўлланиш муҳим деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Госплани, Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, Главсредазирсовхозстрой, бошқа қишлоқ хўжалик министрликлари ва идоралари, халқ депутатлари область Советларининг ижроия комитетлари иқтисодий ва социал ривожланиш йиллик ҳамда перспектив планларда ерларни мелиорациялаш, мелиорация қилинган ерларни комплекс ўзлаштириш, қишлоқларнинг социал қиёфасини ўзгартириш планларини амалга ошириш топшириқларини сўзсиз бажариш учун зарур ҳажмлардаги капитал маблағ ва моддий ресурслар ажратилишини таъминласинлар. Лойиҳаларда кўзда тутилган ирригация-мелиорация ва агротехника тадбирларининг бутун комплекси, ишлаб чиқариш ва коммунал хўжалик объектлари батамом битказилмагунча, барча зарур социал-маданий ва маиший шароитлар яратилмагунча ерларни ишга тушириш ва улардан фойдалана бошлаш қатъиян тақиқлансин.

(Давоми иккинчи бетда).

РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСИНИНГ МАЖЛИСИ

22 ноябрь куни Тошкентда Ўзбекистон Компартияси Ревизия комиссиясининг мажлиси бўлди. Комиссия раиси Ш. Ё. Ёқубов иш планини қандай бажарилаётгани тўғрисида ахборот берди.

Комиссия 1985 йилги иш планини тасдиқлади.

(ЎзТАГ).

ВАРШАВА ШАРТНОМАСИДА ҚАТНАШУВЧИ ДАВЛАТЛАР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛАРИ КОМИТЕТИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА

Келишиб олинганига мувофиқ, 1984 йил декабрь ойининг бошларида Берлинда Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар ташқи ишлар министрлари комитетининг навбатдаги мажлиси бўлади.

(ТАСС).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVIII пленумининг қарори

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1984 ЙИЛ ОКТЯБРЬ ПЛЕНУМИНИНГ ЯКУНЛАРИ ҲАМДА РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ МЕЛИОРАЦИЯЛАШ, СУҒОРИЛАДИГАН ЕРЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШНИНГ УЗОҚ МУДДАТЛИ ПРОГРАММАСИНИ, КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БОШ СЕКРЕТАРИ ЎРТОҚ К. У. ЧЕРНЕНКО НУТҚИДА БАЁН ЭТИЛГАН ҚОИДАЛАР ВА ХУЛОСАЛАРНИ БАЖАРИШ СОҲАСИДАГИ ВАЗИФАЛАРИ

(Боши биринчи бетда).

3. Область, шаҳар, район партия комитетлари, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетлари, республика министрликлари ва идоралари, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети узоқ муддатли мелиорация программасида кўзда тутилган топшириқларнинг белгиланган муддатларда бажарилишини таъминлайдиган амалий тадбирларни белгилаб, уларни бажарсинлар. Сув хўжалиги ташкилотларининг ишлаб чиқариш базасини ўз вақтида кўпайтиришга, кадрлар тайёрлашга, улар учун зарур ишлаб чиқариш ва маиший шароитларни яратишга алоҳида эътибор берилсин. Мелиорация қилинган экинзорларнинг ҳар гектаридан самарали фойдаланиш, хўжалик ҳисобини, бригада пудратини кенг жорий қилиш учун амалий социалистик мусобақа авж олдирилсин.

Илғор колхоз ва совхозларнинг тажрибасидан фойдаланиб, қўриқ ерлардаги ҳар бир хўжалик энг яқин йилларда намунали, юксак рентабелли бўлиши таъминлансин.

Давлат ажратаётган молиявий ва моддий ресурслардан самарали фойдаланиш, хўжасизликнинг ҳар қандай фактларига қатъиян барҳам бериш учун янада сабот ва зўр ғайрат билан кураш олиб борилсин.

Суғориладиган ерлардан фойдаланиш учун хўжаликларнинг раҳбарларидан қаттиқ жавоб талаб қилинсин, ер фондининг ҳолати ва сақланиши устидан қаттиқ контроллик ўрнатилсин, суғориладиган ерларнинг талон-торож қилинишига, суғориладиган экинзорларни қишлоқ хўжалик оборотидан асоссиз равишда чиқаришга йўл қўйилмасин.

Меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш чоралари кўрилсин, аҳоли зич яшайдиган областлар ва районлар ортиқча аҳолисининг қўриқ районларга кўчишини рағбатлантирадиган шарт-шароитлар яратилсин. Главсредазирсовхозстрой, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, Сув хўжалиги қурилиши давлат комитети ирригация-мелиорация ва совхозлар комплекс қурилиши соҳасидаги илғор тажрибани кенг жорий этсинлар.

4. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Президиумининг агросаноат комплекси комиссияси, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, Главсредазирсовхозстрой, Ўзбекистон ССР Госстройи мелиорация системаларини лойиҳалаш ва қуриш сифатини тубдан яхшилаш, ирригация иншоотларининг юксак пишиқ-пухталигини таъминлаш тадбирларини амалга оширсинлар.

5. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги, Мева-сабзавот хўжалиги, Мелиорация ва сув хўжалиги министрликлари, Главсредазирсовхозстрой суғориш шароитида деҳқончилик ҳосилдорлиги ва барқарорлигини ошириш проблемаларини тадқиқ этиш, ғўза, бошқа экинларнинг селекция-уруғчилик ишлари юзасидан илмий муассасалар фаолиятини яхшиласинлар. Мелиорациянинг иқтисодий самарадорлиги масалаларига, суғоришнинг перспектив технологияларини ишлаб чиқишга, суғориш ва ариқ-зовур системаларини такомиллаштиришга эътиборни кучайтирсинлар, атроф-муҳитнинг, айниқса Орол денгизининг экологик зонаси, муҳофаза этилиши тўғрисида доимий ғамхўрлик қилсинлар.

6. Область, шаҳар, район партия комитетлари, саноат корхоналарининг, таъминот ташкилотларининг партия ташкилотлари колхоз ва совхозларни, сув хўжалиги ташкилотларини техника билан, химиялаш ва механизациялаш воситалари, полимер материаллар билан, суғориладиган ерлардан самарали фойдаланиш, мелиорация системаларини қуриш, реконструкция қилиш ва ишлатиш учун зарур бўлган бошқа ресурслар билан таъминлаш юзасидан белгиланган топшириқларнинг бажарилиши устидан таъсирчан контролликни таъминласинлар. Оталиқ корхоналари ва ташкилотларининг колхоз ва совхозларга ёрдами кучайтирилсин.

7. Партия, совет, хўжалик, жамоат ташкилотлари КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ К. У. Черненконинг КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси мажлисида 1985 йилги социал-иқтисодий ривожланиш плани ва бюджети лойиҳасини муҳокама қилиш пайтида сўзлаган нутқида берган кўрсатмаларига мувофиқ КПССнинг навбатдаги XXVII съездига кенг қулоч ёзган тайёргарлик ишларидан фойдаланиб, меҳнаткашларнинг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайратини янада юксалтириб юборсинлар, бу ишни шу йилги ва умуман беш йиллик планларни муваффақиятли бажаришга, экономикани ўстиришда эришилган суръатларни кучайтиришга, ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини анча оширишни таъминлашга қаратсинлар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон ССР Госстройи, министрликлари ва идоралари, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президиуми, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими агросаноат комплекси тармоқларида ва капитал қурилишда фан-техника тараққиётини жадаллаштириш юзасидан конкрет тадбирлар белгилаб, амалга оширсинлар.

8. Область, шаҳар, район партия комитетлари, телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети, газета ва журналларнинг редакциялари КПСС Марказий Комитети 1984 йил октябрь Пленуми материалларини, ўртоқ К. У. Черненко нутқидаги қоидаларни тушунтириш ва чуқур ўрганишни ташкил этсинлар. Бу иш мунтазам равишда, собитқадамлик билан олиб борилсин, партия ишлаб чиққан Озиқ-овқат программаси ва мелиорация планлари қандай бажарилаётганлиги аниқ-равшан мисоллар билан кўрсатиб берилсин, энг яхши тажриба моҳирона пропаганда қилинсин, камчиликлар амалий равишда ўткир танқид остига олинсин.

9. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми область, шаҳар, район партия комитетларининг, бошланғич партия ташкилотларининг диққат-эътиборини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI пленумининг қарорларини амалга ошириш, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишни такомиллаштириш, уларни топширилган ишга чинакам давлат манфаатлари нуқтаи назаридан ёндашиш руҳида тарбиялаш, партия, давлат ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, салбий ҳодисаларни бартараф этиш соҳасидаги ишларни янада кучайтириш зарурлигига қаратади.

* * *

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми республика коммунистлари, барча меҳнаткашлари қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг самарадорлигини ошириш, ерларни мелиорациялаш ва озиқ-овқат фондини кўпайтириш юзасидан партия белгилаган режаларни бажариш учун зарур куч-ғайратларни сарфлайдилар, КПСС XXVII съездини муносиб равишда кутиб оладилар, деб партия Марказий Комитетига, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ К. У. Черненкога ваъда беради.

ПАХТА ҲОСИЛДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЙЎЛИДА

МУТАХАССИСЛАР МАСЛАҲАТИ

Партия Марказий Комитетининг 1984 йил октябрь Пленуми ерларни кенг мелиорациялашнинг узоқ муддатга мўлжалланган программасини қабул қилди. Ана шу программада суғориладиган ерларни кенгайтириш ва улардан фойдаланишни яхшилашга асосий эътибор берилган. Пленум қарорлари бизнинг республикамизга бевосита тааллуқлидир.

Пахтачилик республикамиз халқ хўжалигининг асосий тармоғи ҳисобланади. Бу тармоқни ривожлантиришга партия биринчи даражали аҳамият бермоқда.

Пахта ҳосилдорлиги ва уни етиштириш ҳажми бирмунча кўпайди. Лекин кейинги йилларда эса ҳосилдорликнинг камайиши ва ҳосил сифатининг пасайиши кузатилмоқда.

Биз пахтачилик аҳволини таҳлил этиб, шундай хулосага келдикки, пахта ҳосилдорлиги ва уни етиштиришнинг камайиб кетиши асосан тупроқнинг умумий ҳолати, энг аввало унумдорлиги ҳамда бир қатор асосий агротехника усуллари бузилганлиги билан боғлиқдир. Кўп йиллар мобайнида қарор топган экин майдонлари структураси ҳеч асоссиз равишда бузилди. Бедазорлар камайтириб юборилди. Пахтачилик амалда монокультура (бир далага ҳадеб бир хил экин экавериш)га айланиб қолди. Монокультура натижасида пахта ҳосилдорлигининг ўсиши ва уни етиштиришни кўпайтиришдаги вақтинчалик «яхшилик» оқибатида тупроқда унумдорликнинг асосий манбаи бўлган гумуснинг кескин даражада камайиб кетишига, ғўза учун энг хавфли касаллик — вилт инфекциясининг кўпайишига, тупроқ структурасининг бузилишига, унинг берч бўлиб қолишига, физик-химик хусусиятлари ва нам сақлаш қобилиятининг ёмонлашиб қолишига олиб келди. Тупроқда фойдали микроорганизмлар, энг оддий ва бошқа хил жонли мавжудотларнинг сони камайиб кетди. Айрим зоналарда шамол ва сув эрозияси натижасида ернинг унумдор қатлами юқалашиб қолди. Тупроқ унумдорлигини тиклаш ва янада ошириб бориш, деҳқончиликнинг илмий асосланган системалари, энг аввало алмашлаб экишни жорий этиш ва ўзлаштириш эндиликда биринчи даражали аҳамиятга эга бўлган вазифа ҳисобланади.

СоюзНИХИда ишлаб чиқилган, илмий асосланган алмашлаб экиш схемалари гувоҳлик беришича, 3:5, 3:6, 3:7 схемалари бўйича пахта 60-70 процентни ташкил этадиган пахта-беда алмашлаб экиш энг мақбул схемадир. Алмашлаб экишда беда камида уч далани, яъни пахта майдони орасида 20-25 процентни ташкил этиши керак. Фақат шундай бўлгандагина беда ер ҳайдалгунга қадар гектар ҳисобига 20—25 тоннагача органик модда ва 600 килограммгача, ҳатто ундан ҳам ортиқ биологик азот тўплайди. Бедазор тўғри парвариш қилинса, ҳар гектардан 200-250 центнерга етказиб беда пичани олиш мумкин. Унда азот гектар ҳисобига 400 килограмм миқдорида бўлади.

Ҳозирги пайтда бир қатор шошилинч чоралар кўрилаётганига қарамай, республикада алмашлаб экиш жуда суст ўзлаштирилмоқда. Қорақалпоғистон АССР, Жиззах, Сирдарё, Андижон, Фарғона, Қашқадарё ва Бухоро областлари хўжаликларида алмашлаб экишни ўзлаштириш анча ёмон аҳволда. 1983 йилги экин майдонлари структурасида бедазорлар 12,3 процентни, айрим областларда эса ундан ҳам кам: Андижон областида — 9,9, ҚҚАССРда — 9,7, Жиззах областида — 11, Сирдарё областида — 10 процентни ташкил этди. Бедазорларнинг фақат 60 проценти қониқарли аҳволда. ҚҚАССР, Қашқадарё, Сирдарё, Бухоро, Жиззах областларининг кўпгина хўжаликларида эса умуман ўз ҳолига ташлаб қўйилган.

Шу нарса аниқланганки, тупроқ унумдорлигининг такрорий ишлаб чиқаришини таъминлаш учун алмашлаб экиш далаларида ерни табақалаштирилган ҳолда чуқур ҳайдаш ва минерал ўғитлар нормаларини бедадан кейин пахта етиштиришнинг учинчи — тўртинчи йилида гектарига 30—40 тоннадан гўнг солиш билан биргаликда қўлланиш зарур.

Бедапояларни такомиллаштирилган плуглар ёрдамида 40 сантиметр чуқурликда тўла ағдариб ҳайдаш, плантаж плуглар бўлган ерда эса 50—60 сантиметр чуқурликда ҳайдаш зарур. Бедапояларни чуқур ҳайдалганида илдизлар, ёввойи ўтлар ва зараркунандаларнинг асосий қисми нисбатан шудгор остида қолиб кетади. Бу қатламда органик моддаларнинг чириш жараёни аста-секин рўй беради, пахтадан мўл ҳосил етиштирилишини таъминлайди.

Алмашлаб экиш далалари бўйича табақалаштирилган ҳолда ерни чуқур ҳайдаш билан бирга минерал ўғитларнинг нормалари ҳамда ердаги озиқ бўладиган моддалар миқдорига мувофиқ нисбатда бўлишига риоя қилиш камида гектар ҳисобига 30—40 тонна гўнг солиш зарур. Бу эса ердаги гумуснинг ижобий балансда бўлишини таъминлайди.

Ерни чуқур ҳайдаш пахта ҳосилдорлигини ҳар йили 30 сантиметр чуқурликда ҳайдалгандагига қараганда 2 центнердан 4 центнергача, ҳатто ундан ҳам кўпроқ оширишга имкон беради. Тошкент область Бўка районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхози тажрибаси бунга яққол мисол бўла олади. Колхоз алмашлаб экишни тўла ўзлаштириш ва табақалаштирилган агротехникани қўлланиш йўли билан йилдан йилга гектар ҳисобига 45 центнер атрофида барқарор пахта ҳосили олиб келмоқда.

Таъкидлаб ўтиш керакки, пахта — беда алмашлаб экиш тупроқ турига қараб пахта ҳосилдорлигини 7—10 центнергача оширади, ғўзанинг вилтга чалинишини 8—10 баравар камайтиради. Шунинг учун ҳам барча хўжаликлар, районлар ва областлар яқин йиллар ичида алмашлаб экишни тўла ўзлаштириш имкониятларини топишлари зарур.

Пахта ҳосилдорлиги ва тупроқ унумдорлигининг ортиши кўп даражада кузги шудгор технологиясига боғлиқ. Октябрь — ноябрь ойлари кузги шудгор қилишнинг энг қулай муддатлари ҳисобланади. Шунга эришиш керакки, октябрда, кўпроқ ноябрда кузги шудгорлаш сифатли ўтказилсин, далалар кўп йиллик ўтларнинг илдизларидан тозалансин, тупроққа шудгорлаш олдидан йиллик норманинг 60—70 проценти миқдорида фосфорли, 50 проценти миқдорида калийли ўғитлар ва мумкин бўлган миқдорда гўнг солинсин. Бундай технология тупроқ унумдорлигини оширади, гектар ҳисобига 3,5 центнердан 7,5 центнергача қўшимча ҳосил олиш имконини беради.

Кўп марталаб шўри ювиладиган районларда ерни баҳорда ҳайдаш мумкин, бунда шудгорлашнинг ҳамма принципларига қатъий риоя қилиш керак.

Кузги шудгорлаш пайтида минерал ва органик ўғитлар солишдан ташқари кўп йиллик ўтларнинг илдизи бўлган жойларда гектарига 45—50 килограммдан ёппасига далапон сепиш тавсия этилади.

Айрим колхоз ва совхозларнинг, қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари, мутахассисларида аммофосни шудгорлаш олдидан солиб бўлмайди, чунки унинг таркибидаги азот ёғингарчилик ва шўр ювиш пайтида сув билан чуқурга тушиб ер ости сувлари ёрдамида даладан ташқарига чиқиб кетади деган хато фикр мавжуд. Шунинг учун улар аммофосни шудгор олдидан эмас, балки ерни экин экиш олдидан ишлаш пайтида солган маъқул деб ҳисоблайдилар. Бу билан улар катта хатога йўл қўядилар.

Кузги шудгор олдидан аммофос солиб кетилганда унинг таркибидаги аммиак шаклида бўлган азот тупроққа яхши аралашади ва ҳарорат паст бўлган кузги-қишки ва эрта баҳорги даврда, микробиологик жараёнлар тўхтаб турган пайтда амалда унинг эриши содир бўлмайди. Шунинг учун шўр ювиш, нам тўплаш мақсадидаги суғоришлар, ёғингарчиликлар таъсирида аммиак азоти йўқолиб кетмайди.

Кузги шудгорлаш пайтида солинадиган фосфорли ва калийли ўғитлар нормалари хўжаликларда мавжуд бўлган агрохимия картограммалари, ўғитлаш планлари асосида далалар бўйича табақалаштирилиши зарур. Бу планларда алоҳида участкалар бўйича ўғит солишнинг йиллик нормалари, уларни ерга солиш муддатлари, шу жумладан шудгорлаш пайтида солинадиган фосфор ва калий дозалари кўрсатилган бўлади.

Калийли ўғитлар азот ва фосфор сингари ўсимликларнинг озиқланиши учун жуда зарур. Калийни қўлланиш ҳосилдорликни оширади, пахта сифатини яхшилайди, шунингдек, ғўзанинг вилт билан касалланишини камайтиради. Бироқ кўпчилик колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, мутахассислари калийнинг аҳамиятига етарли баҳо бермаяптилар. Жиззах, Қашқадарё, Сирдарё областлари, бошқа областларнинг бир қатор районларида худди шундай бўляпти.

Минерал ўғитлардан самарали фойдаланиш мақсадида ҳамма хўжаликларда химизация пунктлари ташкил этиш, уларни етарли техника билан таъминлаш, доимий ишчи кучлари бириктириб қўйиш керак. Химизация пунктлари барча турдаги ўғитларни ерга тўғри солинишини қатъий назорат қилиб бориши зарур.

Илғор колхозлар, совхозлар тажрибаси, илмий-тадқиқот муассасаларининг текшириш натижалари маҳаллий органик ўғитлар асосий шудгорлаш пайтида тўла йиллик нормада солинганда катта самара беришини яққол исботлаб турибди. Гўнг ва бошқа органик ўғитлар ғўза учун озуқа бўладиган элементлар манбаига айланишдан олдин тупроқда маълум даражада чириши лозим. Шунинг учун гўнг ва бошқа маҳаллий ўғитларни шудгорлаш пайтида фосфорли ва калийли ўғитларга қўшиб солиш жуда муҳимдир. Шудгорлаш пайтида гектар ҳисобига 20—30 тонна органик ўғит солинса, минерал ўғитлар самарадорлиги анча ошади.

Кузги шудгорлашни бегона ўтларга қарши кураш билан боғлаб олиб бориш зарур. Кейинги йилларда республиканинг кўпчилик далаларида гербицидлар таъсирига ишониб, алмашлаб экишни бузиш ва молалашга етарли аҳамият бермаслик оқибатида ажриқ, қамиш, ғумай, итузум ва бошқа хил ёввойи ўтларнинг кўпайиб кетишига йўл қўйилдики, бу ўтлар тупроқнинг унумдорлигини пасайтириб юборди, пахта ҳосилдорлигига салбий таъсир кўрсатди. Шу нарса аниқланганки, агар ёввойи ўтлар ўз вақтида далалардан илдизи билан йўқотилмаса, у ҳолда пахта ҳосилдорлиги гектар ҳисобига 5 центнердан 25 центнергача камайиб кетади. Илғор пахтакорлар далада бегона ўтнинг кўпайишига мутлақо йўл қўйишмайди. Кейинги йилларда Андижон область Бўз районидаги «Партия XX съезди» совхозида қишлоқ хўжалик машиналари ёрдамида ёввойи ўтларни йўқотишнинг илғор технологиясидан омилкорлик билан фойдаланилиб, пахта ва бошқа хил қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини йилдан-йилга кўпайтириб борилмоқда. Бугунги кунда кузги шудгорлаш олдидан пахта далаларини ёввойи ўтлардан яхшилаб тозалаш биринчи даражали аҳамиятга эга бўлиб турибди.

Имконияти бўлган жойда кузги шудгорлаш пайтида вилт касаллигига чалинмаган майдонлардаги ғўзапояларни майдалаб ерга қўшиб ҳайдаб юбориш керак.

Кузги шудгорлаш пайтида қўш ярусли плуглардан кенг фойдаланиш зарур. Имконият бўлса, ерни 40 сантиметр чуқурликда ҳайдаш керак. Шудгорлашни ерни 50 сантиметр ва ундан ҳам ортиқроқ чуқурликда юмшатувчи мосламалардан фойдаланган ҳолда ўтказиш юксак самара беради. Ҳозирги пайтда плантаж плуглар мавжуд, улар ёрдамида ерни 50—60 сантиметр чуқурликда ағдариб ҳайдаш мумкин. Бу плуглар кўп йиллик ўтларнинг илдизлари, ғўзапояларни чуқурроқ кўмиб кетади, далаларни ёввойи ўтлардан тозалайди, пахта ҳосилдорлигини кескин даражада оширади. Айрим областларда ерни 80—100 сантиметр чуқур ҳайдаш натижасида пахта ҳосилдорлигини оширишга муваффақ бўлинмоқда. Ҳеч бўлмаганда 4—5 йилда бир маротаба ерни 80—100 сантиметр чуқурликда қатламни ағдармасдан юмшатиб туриш зарур.

Далаларни капитал текислаш соҳасидаги ишларни яхшилаш лозим. Далалар сифатли текисланса, ерлар яхши мелиорация қилинади, сув ресурсларидан, минерал ва органик ўғитлардан оқилона фойдаланилади. Яхшилаб текисланган далада ниҳоллар тўлиқ, текис ва соғлом униб чиқади, қишлоқ хўжалик техникасидан самарали фойдаланиш мумкин бўлади.

Республикада ерларнинг 50 процентдан ортиқроғи ўрта ва кучли даражада шўрланган. Юқори ҳосил олиш учун бу ерларда сифатли қилиб шўр ювиш лозим. Шўр ювишни асосан кузги-қишки даврда, яъни ер ости сувлари пастда жойлашган пайтда ўтказиш керак. Афсуски, бир қатор хўжаликлар, районлар ва ҳатто областлар ҳам шўр ювишни асосан баҳорда, бевосита чигит экиш олдидан ўтказишга одатланишган. Шунинг учун ҳам бундай ерларда пахтадан паст ҳосил олинмоқда, бунинг устига сифат кўрсаткичлари ҳам яхши эмас.

Юқори ва сифатли ҳосил олишга мустаҳкам замин яратиш мақсадида қиш даврида тупроқда нам тўплашга алоҳида эътибор бериш зарур. Бунинг учун кузги шудгорлашни сифатли ўтказишдан ташқари яхоб беришни кенг қўлланиш лозим. Бу усул ёғингарчилик кам бўладиган зоналарда айниқса фойдалидир. Яхоб тупроқда нам запаси кўп бўлишини таъминлайди, ғўза ниҳолларининг соғлом, бир текис униб чиқишига имкон яратади, қишлоқ хўжалик зараркунандалари ва касалликлари манбаларига барҳам беради.

Чигитни пуштага экиш ғўза ниҳолларининг соғлом униб чиқишида муҳим омил бўлиб хизмат қилади. Пушталарни кузда, шудгорлашдан кейиноқ олиб қўйиш керак. Баҳорда, чигитни тупроқнинг устки қатламини олиб ташлаб, намли қатламга экиш зарур. Бу усулнинг афзаллиги шундаки, унда чигит чириб кетмайди, такрорий экишга ҳожат қолмайди. Ҳатто кучли ёғингарчиликлар бўлганида ҳам қатқалоқ босмайди. Чигит пуштага экилганда пахта ҳосилдорлиги гектар ҳисобига 3 центнердан 7,5 центнергача ортади, ҳосил 5—7 кун илгари етилади. Бу эса эртаги ва сифатли ҳосил олишда жуда муҳимдир. Республикамизда ана шу илғор усул билан 1,2 миллион гектардан ортиқроқ майдонга чигит экса бўлади. Фан ва амалиёт чигитни пуштага экишни жорий қилишни, бунинг учун хўжаликларда мавжуд бўлган ҳамма имкониятлардан оқилона фойдаланишни тавсия этмоқда.

Пахтачиликда кузги-қишки даврдаги зарур муаммолар шулардан иборат.

Ўзбекистонда ҳамма — пахтакор. Касбимиз, ёшимиз, эгаллаган лавозимимиздан қатъи назар ҳаммамиз — пахтакормиз. Шундай экан, биз ўзимизнинг пахтакорлик касбимизни тинмай мукаммаллаштириб боришимиз, индустриал технология асосида мўл ҳосил етиштиришга ўрганмоғимиз шарт. Бунинг учун эса ғўза биологиясини яхши билишимиз, юқори ва барқарор ҳосил етиштириш учун эса унумдорлик ва ўсимлик ривожини бошқариш маҳоратини эгаллашимиз лозим. Пахтачилик соҳасидаги ўз билимларимизни доимий равишда бойитиб боришимиз зарур.

Биз ҳар йили қиш даврида бригадирлар, механизаторлар ўқувини ташкил этиш жуда зарур деб ҳисоблаймиз, чунки юқори ва барқарор ҳосил олиш уларнинг маҳорати ва ташкилотчилик ишларига боғлиқ. Ҳозирги пайтда бригадирлар, механизаторлар, қишлоқ хўжалик мутахассислари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари учун ўқув программаси тайёрланмоқда. Бундай ўқувда ишлаб чиқариш илғорлари, бригадирлар, механизаторлар, қишлоқ хўжалик мутахассислари ва пешқадам хўжаликларнинг раҳбарлари фаол иштирок этишлари, лекциялар ўқишлари, докладлар қилишлари, ўз фикр-мулоҳазалари ва тажрибаларини ўртоқлашишлари жуда муҳим. Ўқувни эса илғор колхозлар ва совхозларда, район марказлари ва областларда, тажриба станциялари ва СоюзНИХИ филиалларида, олий қишлоқ хўжалик ўқув юртларида, шунингдек бошқа илмий-тадқиқот муассасаларида ташкил этиш керак. Шуни унутмайликки, пахтачилик соҳасидаги чуқур билимларгина бизга халқ хўжалигининг ана шу тармоғини интенсивлаштириш имконини беради.

А. ИМОМАЛИЕВ,
ВАСХНИЛ академиги, СССР Министрлар Совети мукофоти лауреати.

М. МУҲАММАДЖОНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси академиги, ЎзССРда хизмат кўрсатган фан арбоби.

А. ИКРОМОВ,
республика «Сельхозхимия» ишлаб чиқариш-илмий бирлашмасининг раиси, Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари, иқтисод фанлари кандидати.

МАТБУОТ МАРКАЗИ
хабар қилади

АНДИЖОН

● **Марҳамат районидаги «Пахтакор» колхози меҳнатчилари пахта тайёрлаш халқ хўжалик планини бажардилар. 1200 гектар ернинг ҳар гектаридан 34,2 центнердан, жами 4100 тонна «оқ олтин» териб олинди.** Тоҳиржон Йўлдошев бошлиқ бригадада ҳосилдорлик 47 центнерга етди. Жўрабек Ҳамдамов, Ҳамиджон Маърупов, Раҳмонжон Маҳмудов бошлиқ бригадаларда эса бу кўрсаткич 35—36 центнерни ташкил этди.

Колхоз миришкорлари ҳосилдорликни 38 центнерга етказиш учун курашмоқдалар.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР

● **Ленинобод районидаги «Ленинград» совхози азаматлари юбилей йили планини адо этдилар. Она-Ватан совхоз заршуносларидан 6100 тонна «оқ олтин» қабул қилиб олди.** Шунинг 4200 тоннаси «зангори кема»лар ёрдамида терилди. Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Олтин Бойназарова, Толубой Сеитжонов бошлиқ бригадаларнинг аъзолари ҳар гектар ердан 35—40 центнердан ҳосил олиб, социалистик мажбуриятларини бажардилар.

Республика партия ва ҳукуматининг Мурожаатномасига жавобан колхоз пахтакорлари давлатга яна 400 тонна пахта топшириш мажбуриятини олдилар.

● **Элликқалъа районидаги Қирққизобод колхозининг Сентназар Отажонов, Реимбой Отажонов, Реимбой Машарипов, Собир Қурбоновлар етакчилик қилаётган бригадалари социалистик мажбурият бажарилганлиги ҳақида рапорт бердилар.** Бу бригадаларда ҳосилдорлик 42—43 центнерни ташкил этди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг Мурожаатномасига амалий иш билан жавоб беришга аҳд қилган пешқадам бригадаларнинг аъзолари барча ҳосилни сўнгги чаноқларигача йиғиштириб олиш ва ҳосилдорликни 45 центнерга етказиш учун курашмоқдалар.

СИРДАРЁ

● **Ворошилов районидаги қўриқ «Гулистон» совхози чўлқуварлари социалистик мажбурият ҳисобига «оқ олтин» топшира бошладилар. Давлат қабул пунктларига 9100 тонна пахта топширилди.** Ўртача ҳосилдорлик 26,5 центнерга етди. Жами ҳосилнинг 6200 тоннаси агрегатлар бункеридан тўкилди. Ўрол Очилов, Ҳосил Қодиров, Неъмат Мамасолиев, Тилов Дўстназаров бошлиқ бригадаларда ҳосилдорлик 40—42 центнер бўлди.

Совхоз пахтакорларининг марраси яна 400 тонна дурдона тайёрлашдан иборат.

СУРХОНДАРЁ

● **Республика партия ва ҳукуматининг Мурожаатномасидан руҳланган Термиз районидаги «Намуна» колхозининг Нормўмин Омонов бошлиқ алмашлаб экиш участкаси азаматлари оширилган социалистик мажбуриятларини бажардилар.** 203 гектар ернинг ҳар гектаридан 42,6 центнердан «оқ олтин» териб олинди ва қабул пунктларига 886 тонна хом ашё жўнатилди. Пахта йиғим-терими қизғин давом эттирилмоқда.

НАМАНГАН

● **Норин районидаги Ильич номли колхоз миришкорлари оширилган социалистик мажбурият бажарилганлиги ҳақида ғалаба рапортига имзо чекдилар. Она-Ватан ильичликлардан 4200 тонна «оқ олтин» қабул қилиб олди.** Ҳосилдорлик 38 центнерни ташкил этди. Санобар Ёқубова, Сотволди Йўлдошев ва Турдиали Омоновлар бош бўлган бригадаларда ҳар гектар ернинг ҳосили 40 центнерга етди.

Айни кунларда область далаларида йиғим-терим авжида. Ҳозирга қадар 5 район, 60 га яқин хўжалик, юзлаб бригада ва звенолар социалистик мажбуриятларини ошириб адо этдилар. Пахтакорлар далалардаги ҳосилни сўнгги мисқолигача териб олишни кўзлаб фидокорона тер тўкмоқдалар.

ЗАРБДОР ВАХТА ДАВОМ ЭТАДИ

Ленин йўли районимизнинг меҳнатчилари пахта тайёрлаш йиллик планини бажариб бўлганлар. Аммо далада ҳали анчагина пахта бор. Уни териб олишда актив қатнашиш, Ўзбекистоннинг катта хирмонига кўпроқ ҳисса қўшиш, шу тариқа Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг республика барча меҳнаткашларига Мурожаатномасига зарбдор иш билан жавоб бериш бизнинг ҳам бурчимиздир.

Районнинг барча коллективларида бўлганидек, бизнинг бригадамизда ҳам Мурожаатнома қизғин муҳокама қилинмоқда. Конкрет ишлар бу Мурожаатга энг яхши жавоб бўлишини тушуниб турибмиз. Биз ўз имкониятларимизни чамалаб кўриб, ўзимиз топширган ва планга нисбатан 112 процент ташкил қиладиган 246 тонна пахта ёнига яна 18,5 тонна пахта қўша оламиз, деган хулосага келдик. Бу эса ҳосилдорликни гектар бошига 53 центнерга етказиш, яъни социалистик мажбуриятни уч центнер ошириб бажариш имконини беради.

Ваъдага вафо қилиш учун барча ишчилар зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар. Ғўза тупларида биронта кўрак қолдирмаслик, ерга тўкилган пахтани бир мисқолигача териб олиш вазифасини ўз олдимизга мақсад қилиб қўйганмиз.

Х. РУСТАМОВ,
Ленин йўли районидаги Будённий номли совхоз бригадири.

„ОҚ ОЛТИН"
хирмонига

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 22 ноябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида).

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — шу жумладан бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

ФАРҒОНА	0,14	107,64	—	17,70
НАМАНГАН	0,05	102,69	—	60,53
ТОШКЕНТ	0,02	102,62	—	81,63
АНДИЖОН	0,19	100,22	0,01	40,16
Хоразм	0,22	95,33	0,14	33,68
Сирдарё	0,18	95,01	—	77,74
Сурхондарё	0,24	93,12	—	58,45
ҚҚАССР	0,27	83,86	0,14	53,04
Самарқанд	0,16	82,37	0,04	29,96
Жиззах	0,05	71,67	—	49,98
Навоий	0,31	69,41	0,08	21,30
Бухоро	0,09	65,74	—	6,15
Қашқадарё	0,14	53,37	0,08	20,75
Республика бўйича:	0,15	86,93	0,03	43,40
Шу жумладан ингичка толали пахта				
СУРХОНДАРЁ	0,35	118,18	—	106,16
НАМАНГАН	0,04	107,52	—	—
Навоий	0,57	81,03	0,24	5,36
Қашқадарё	0,23	71,12	0,44	44,52
Бухоро	0,22	64,85	—	—
Республика бўйича:	0,32	99,02	0,17	71,80

АЛП ОДИМЛАР

Қардош Монголия меҳнаткашлари ўз авангарди — Монголия Халқ революцион партиясининг бош йўлини — мамлакатни нокапиталистик йўлда социализм сари ривожланиш йўлини ишлаб чиққан партия III съездининг ва Монголия Халқ Республикаси 60 йиллигини нишонлашга ҳозирлик кўрмоқда.

Халқ ҳокимияти йилларида монгол халқи катта муваффақиятларга эришди. У бир авлод ҳаётидагина феодал қашшоқлик, жабр-зулм жамиятидан порлоқ келажак — социализм сари сакраш қилди.

22 ноябрь куни Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамиятида МХРПнинг III съезди ва Монголия Халқ Республикаси эълон қилинганлигининг 60 йиллигига бағишлаб ўтказилган матбуот конференциясида ана шулар ҳақида гапирилди. Конференцияда МХРПнинг Тошкентдаги Бош консули Пунцагийн Дэчин ва вице-консули Дамдингийн Орсоо журналистларнинг саволларига жавоб бердилар.

А. РЎЗИЕВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI Пленуми қарорлари қандай бажарилмоқда?

РАҲБАРЛИК ҲУҚУҚИ

ЗАРБДОР РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ СОБИҚ БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ НИМА УЧУН ИШДАН ОЛИНДИ?

Партия ходими... Аскарлар сингари, партия ходимлари ҳам шундай бўлиб туғилмайдилар, улар иш жараёнида камол топадилар. Константин Устинович Черненко таъкидлаганидек, лавозим ёки унвон бўйича эмас, балки иш бўйича камол топадилар. «Партия ходими, — дейди у, — партия даъватига кўра ҳамиша энг қийин ва мураккаб ишга отланишга тайёр. У ҳамиша одамларнинг кўз ўнгида. Унинг ишлари, унинг хатти-ҳаракатини ҳамма баҳолайди. Бу энг жиддий баҳо ва, аслида, энг тўғри баҳо. Одамлар у билан ёки фахрланишади ва ундан ўрганишади, ёки уни қоралашади ва танқид қилишади. Унинг ҳаёти ва иши тақлид учун намуна бўлиб, ёшлар ва теварак-атрофдагилар ундан фақат ишлашнигина эмас, балки яшашни ҳам ўрганадилар — мана, ўртоқлар, ҳар бир коммунист, ҳар бир партия ходими зиммасида қандай масъулият турибди».

...Мустафоқул Умурзоқов 1980 йил январида Зарбдор район партия комитетининг биринчи секретарлигига сайланди. Энди у ўз ваколатлари ва ҳуқуқларининг катталиги бўйичагина эмас, балки партия талаб қилганидек, билимдонлиги, одамларни биргаликда аҳил бўлиб ишлашга қовуштириш маҳорати бўйича, ўз принципиаллиги, ишчанлиги, камтарлиги ва камсуқумлиги, ўз камчилик ва нуқсонларини танқидий баҳолаш қобилияти бўйича ҳам биринчи бўлмоғи лозим эди. Маълумки, район партия комитети сиёсий раҳбарлик органидир. У ҳаёт илгари сураётган кўпдан-кўп ишлар ва муаммолар орасидан энг асосийларини, энг муҳимларини ажратиб олиб, уларни ҳал этишга ўз куч-ғайратини сарфламоғи даркор.

Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришни таъминлаш учун барпо этилган янги совхозлар Зарбдор районы пайдо бўлишига асос солди. Бинобарин, бу район партия ташкилотидан янги хўжаликларнинг коллективларини иқтисодий ва социал ривожлантириш проблемаларини ҳал этишни диққат марказида тутишни талаб қилар эди. Бу шунинг учун ҳам зарур эдики, янги қишлоқ хўжалик корхоналари барпо этилаётганида комплекслилик принципи жиддий бузилган эди. Шошма-шошарлик шунга олиб келдики, ирригация ва мелиорация иншоотлари тўла битказилмай топширилди, ерлардан фойдаланиш чоғида нуқсонларга йўл қўйилди. Аслини олганда уй-жой, савдо, умумий овқатланиш, маиший, медицина хизмати, маданий хизмат кўрсатиш корхоналари қурилиши барбод бўлганди.

Қисқаси, район партия комитети, унинг активи олдида хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳар бир участкасидаги ишнинг аҳволини талабчанлик билан чуқур ва моҳирона таҳлил қилиб чиқиш, экономикада, социал масалаларни ҳал этишда ишни қатъият билан яхшилашга қаратилган комплекс чораларни амалга ошириш учун зўр ғайрат билан киришиш вазифаси турарди.

Зарбдор район партия комитетининг секретари шу йўлдан бордими?

Йўқ, бормади. Дастлабки кунлардан бошлаб у ўзини шундай тутдики, унинг ҳар бир қадами раҳбарликнинг ленинча нормаларидан чекиниш билан характерланарди. Ишга илмий ёндашув ва омма билан узвий алоқа эмас, раҳбарликнинг коллективчилик принципига қатъий риоя қилиш ва топширилган иш учун шахсий жавобгарлик эмас, ташаббус ва янгиликни ҳис этиш эмас, балки маъмуриятчилик, ўртоқларнинг танқидий мулоҳазаларига эътиборсизлик билан муносабат, такаббурлик, кибр-ҳаво, ўзини ҳамма нарсани биладиган ва ҳамма нарсани уддалайдиган қилиб кўрсатишга интилиш — мана шулар М. Умурзоқовнинг барча хатти-ҳаракатларига хос эди. У ўзига ҳамма нарсани раво кўрар, КПСС Устави ҳам, қонунлар ҳам унинг учун ёзилмаган деб ҳисобларди. Райондаги хўжалик ишларининг ғоят кўнгилсиз манзарасини бўяб кўрсатиш учун Умурзоқов кўзбўямачилик, алдамчилик, ошириб ёзиш сингари салбий ҳолатлардан кўз юмдигина эмас, балки бу салбий ҳолатларни ҳар томонлама рағбатлантирди.

Табиийки, бундай «услуб» виждонсиз ва ҳаромхўр кишиларга, мунофиқларга, лаганбардорларга, ҳайбаракаллачиларга қўл келди. Бу, сўзсиз, район фаолияти тўғрисидаги статистик ҳисоботлар бузилишига, ишнинг ҳақиқий аҳволини акс эттирмаслигига олиб келиши керак эди. Шунга олиб келди ҳам: пахта, маккажўхори дони, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштириш ҳажмига қўшиб ёзишлар авж олди.

Статистик ҳисоботларга қараганда, ўтган йили Зарбдор районининг совхозлари 22 минг тонна маккажўхори дони етиштирдилар. Аслида етиштирилган ҳосил икки баравар кам эди. Бундай ғоят катта кўзбўямачиликни яшириш учун қалбаки ҳужжатлар тайёрланди. Уларга кўра гўёки 12 минг тонна дон совхозларнинг ишчиларига сотилган эди. Албатта, ойни этак билан ёпиб бўлмайди. Кейинроқ бу алдамчилик фош этилди.

Сутни қўшиб ёзиш билан ҳам шунга ўхшаш ходиса рўй берди. Гўёки аҳолидан сотиб олинган сут учун қалбаки ҳужжатлар тайёрлаб, район раҳбарлари план 106 процент бажарилганлиги тўғрисида рапорт беришди. Аслини олганда эса сут тайёрлаш плани 22 процент кам бажарилган эди.

Фақат шу фактларнинг ўзигина Умурзоқовнинг «фазилатларини» характерлайдими? Унинг қўполлиги, танқидий мулоҳазаларга эътиборсизлиги, кишиларга ҳурматсизлик билан муносабати, мақсадга эришиш учун ҳар қандай воситалардан тап тортмаслиги активнинг бир қисмини ундан дарҳол узоқлаштирди. Унинг кўпинча нотўғри, КПСС Устави, қонунларга зид бўлган кўрсатмалари билан келишмаслик Умурзоқовнинг зардасини қайнатиб юборарди. Бу кишилар яроқсиз ходим сифатида ишдан озод этилардн. Ўтган тўрт йил мобайнида район партия комитетининг барча бўлим мудирлари, аппаратнинг бошқа категориядаги ходимлари эса уч — беш маротаба, район халқ контроли комитети, район план комиссияси раислари, ички ишлар район бўлимининг бошлиғи, ишчилар таъминоти бўлими ва кўчма механизациялашган колоннанинг раҳбарлари алмаштирилди. «Средазирсовхозстрой» системасидаги деярли барча совхозларда Умурзоқовнинг талаби бўйича раҳбарлар ва бош мутахассислар янгиланди.

Район меҳнаткашлари олдида турган катта ва мураккаб вазифаларни ҳал этишда бошланғич партия ташкилотларининг роли ғоят каттадир. Улар қанчалик активроқ ҳаракат қилсалар, барча меҳнат коллективларини, умуман районни иқтисодий ва социал ривожлантиришда шунчалик салмоқли натижаларга эришиш мумкин. Район партия комитетининг вазифаси ўз фаолиятида бошланғич партия ташкилотларига таянишдан, уларни мустаҳкамлаш, жанговарлигини ошириш тўғрисида муттасил ғамхўрлик кўрсатишдан иборат. Бироқ М. Умурзоқов бундай қилмади. Раҳбарликнинг коллективчилиги тўғрисидаги ленинча принциплар унга ёт эди. Бугина эмас, у партия комитетлари секретарларининг фикри билан ҳисоблашмасди, ёмон секретарлар қаторига қўшган кишиларни эса ишдан олиб ташларди. Чунончи, тўрт йил ичида Умурзоқовнинг талаби билан амалда райондаги барча совхозларда партия комитетларининг секретарлари ўзгартирилди. «Ғалаба» совхозида эса партия комитетининг секретари ҳар йили ўзгартириб турилди.

Маълумки, масъул ходим ташкилотчилик туйғусига, кишиларни танлай билиш маҳоратига эга бўлиши ва уларнинг фикр-мулоҳазалари билан ҳисоблашиши, ўз муомаласи билан одамларни ўзига жалб этиш қобилиятига эга бўлиши лозим. Зарбдор районида содир бўлган воқеаларга қараганда Умурзоқов бу фазилатлардан тамомила маҳрум эди. Унинг одамлар билан муомаласида ишончсизлик, ёқтирмаслик, бир ёқламалик, қуруқдан қуруқ айблаш устун турарди. Умурзоқовнинг тўрт йиллик «фаолияти» у сиёсий, иқтисодий, социал характердаги масалаларда уқувсизлигини кўрсатди. Ўзининг юзаки мулоҳазаларини ягона тўғри фикр деб ҳисобларди. Бу, табиийки, унинг обрўсига путур етказди ва унинг баъзи бир масалалар бўйича кўрсатмалари кўпчилик ҳолларда, юмшоқ қилиб айтганда, мутахассисларнинг ҳайратланишига сабаб бўларди.

Мустафоқул Умурзоқовнинг ижтимоий доирадаги асоссизлигига унинг маънавий ҳаётидаги нуқсонларини ҳам қўшмоқ лозим бўлади. Ҳаётга тўла равишда истеъмолчилик кайфиятидаги муносабат бу кишининг асосий «фазилатидир». Маълумки, бу позиция совет кишиларига ёт, жамиятга қарши позиция сифатида партия томонидан қораланмоқда. Бу киши учун ҳеч қандай муқаддас нарса йўқ эканлигини кўрсатувчи кўпдан-кўп фактларни келтириш мумкин, М. Умурзоқов ўзи даражасидаги раҳбарнинг ҳаракат тарзи ҳамиша одамларнинг кўз ўнгида эканлиги ва ҳар бир нуқсон, ҳар бир нотўғри қадам партиянинг тўғри йўлига оддий ходимнинг камчиликларидан кўпроқ зарар келтиришга қодир эканлигини мутлақо тушунмасди.

Ўз ўғилларидан бири учун жуда катта сарф-харажатлар билан дабдабали тўй ўтказди. Қонунга зид равишда Тошкентда иккита квартира олишга муваффақ бўлди. «Джизакстепстрой» бирлашмасининг Бўстон посёлкасидаги коттежига ордерсиз кўчиб кириб олиб, Умурзоқов тўрт йил мобайнида квартира ҳақини тўлаши лозим деб ҳисоблагани йўқ. Хизмат вазифасини суиистеъмол қилишга доир бошқа кўпдан-кўп фактлар ҳам содир бўлган эди. Улар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия комиссиясининг учта қалин ҳужжатлар тўпламида бир бошдан баён этилган.

Умурзоқовнинг бошқа номақбул ишлари ҳам ойдинлашди. Жиззах районидаги Тимошенко номли совхоз директори бўлиб ишлаган кезларида ўғирлик билан қўлга тушган эди. Бироқ ўзининг пушти-паноҳлари — дўстлари ёрдамида жазодан қутулиб қолишга муваффақ бўлди. Ҳатто у аввалига бошқа бир совхоз директорлиги лавозимини эгаллади. Кейинчалик эса Зарбдор район партия комитетининг биринчи секретарлигига тавсия этилди. Айни чоғда очиқдан-очиқ мансабпарастлик мақсадлари билан Умурзоқов туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномасидаги ёзувларни ўзгартирди, паспорти ва партия билетини алмаштириб олди. Шу тариқа у олти ёшга «ёшариб» қолди.

Шахсий манфаатларини кўзлаб хизмат вазифасини суиистеъмол қилганлиги ва бошқа нотўғри хатти-ҳаракатлари, ўзига юклатилган участкада ишни таъминламаганлиги учун Мустафоқул Умурзоқов КПСС сафидан ўчирилди ва вазифасидан олиб ташланди.

Шундай якун табиий, албатта. Бироқ бир савол туғилади: М. Умурзоқов қандай қилиб юксак лавозимни эгаллаб олди?

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленуми бу саволларга муфассал жавоб берди. Пленум кадрларни танлашнинг ленинча принциплари қўпол равишда бузилганлигини, кўпинча қариндош-уруғчилик, маҳаллийчилик, шахсий садоқати устун қўйилганлиги, баъзи ҳолларда эса ўз манфаатларини кўзлаб иш юритилганлигини кўрсатиб ўтди.

Масъулиятсизлик, назоратсизлик, М. Умурзоқов мисоли ишонарли тарзда яққол кўрсатганидек, одатда ходимларни маънавий тубанликка бошларди.

Коммунистлар, республиканинг барча меҳнаткашлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ўз хизмат вазифасини суиистеъмол қилган, қўшиб ёзиш, алдамчилик, кўзбўямачилик, партия ва давлат интизомини бошқача тарздаги бузишлар учун бир қатор ходимларни лавозимидан олиб ташлаш юзасидан кўрган чораларини якдил маъқулламоқдалар. М. Умурзоқовга нисбатан ҳам шундай чоралар кўрилди. Чунки, КПСС Устави талаби, совет қонунларини менсимасликка ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ.

...Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленумида ҳам, XVII пленумида ҳам партия, совет, хўжалик қурилишининг барча участкаларида партия ишига, унинг сиёсатига чексиз садоқатли, юксак профессионал маҳоратга, замонавий билимлар даражасига, ташкилотчилик қобилиятига, вазифаларни умумдавлат манфаатларини кўзлаб ҳал этиш маҳоратига эга бўлган кишилар туриши тўғрисидаги масала принципиал жиҳатдан кескин қўйилди.

Умурзоқов бу талабларга жавоб бермасди. У партия сафидан ўчирилиб, ишдан олинганлиги ҳам Ўзбекистон партия ташкилотининг КПСС Марказий Комитети қўллаб-қувватлаётган ва унинг ёрдами билан амалга оширилаётган республикада маънавий-сиёсий муҳитни соғломлаштириш борасидаги бугунги ишининг стратегияси оғишмай намоён бўлаётганлигининг натижасидир.

К. ДАДАХЎЖАЕВ.

СССР ДАВЛАТ МУКОФОТИ ЛАУРЕАТЛАРИ

ТАДБИРКОРЛИК

Қорақалпоғистон АССР, Ленинобод районидаги «Олтинкўл» совхозининг коммунист Қодиримбет Дуримбетов бошлиқ бригадаси шу кунларда ўн иккинчи беш йиллик ҳисобига шоли ўрмоқда. Мазкур коллектив азаматлари ушбу ўн биринчи беш йиллик топшириқларини ўтган йили муваффақиятли бажарган эдилар. Ўшанда план 104,9 процентни ташкил қилган эди.

Мана, бир неча йилдирки, Қодиримбет Дуримбетов етакчи бўлган бригада миришкорлари шолидан юқори ва барқарор ҳосил етиштириб келмоқдалар. Чунончи, ўтган йилни олайлик. Маълумки, 1983 йил сув кам бўлди. Об-ҳаво ҳам унчалик тантилик қилгани йўқ. Бригада табиат инжиқликларига қарамай, ўз ихтиёридаги 305 гектар шолизорнинг ҳар гектаридан ўртача 78,4 центнердан дон янчиб олди. Бу, катта муваффақиятдир. Айни пайтда коллектив меҳнатни ташкил этишнинг илғор технологиясини жорий қилиш ҳамда ягона наряд асосида ишлаш туфайли ўтган йили 64,6 минг сўм иқтисодий самара олди.

Қодиримбет Дуримбетов бригадаси жуда кўплар учун илғор тажриба мактаби бўлиб қолган.

Дарҳақиқат, бригада миришкорларидан жуда кўп нарсани ўрганса арзийди. Бригада бошлиғи шоличилик билан йигирма йилдан ортиқ шуғулланиб келаётганлиги сабабли бой тажриба орттирди. У ана шу тажрибани барча шоликорларга сахийлик билан ўргатяпти. Бу соҳада унга ёшлардан ўзи тарбиялаб етиштирган 15 нафар мураббий кўмаклашмоқда. Қодиримбет Дуримбетов бу билан чекланаётгани йўқ. У илғор агротехника усулларини ва прогрессив технологияни ўз бригадасида қандай қўлланаётганини маҳаллий радио ва телевидение орқали, матбуот саҳифаларида, шунингдек, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши илғорларининг ҳар хил кенгашларида ҳикоя қилиб беряпти.

Хуллас, Қодиримбет Дуримбетов юқори ҳосил олиш сирларини ҳеч кимдан яширмайди. Бироқ унинг бригадаси барибир ҳаммадан кўп дон янчиб олмоқда. Хўш, бунинг сабаби нимада? Энг аввало, бригадада агротехника қоидаларига қатъий риоя этилади. Ҳар бир шоликорнинг юқори унум билан ишлаши таъминланади.

Бригадада экинлар парвариш қилинаётганда фақат айрим далаларгагина эмас, айни пайтда ҳар бир шолипояга табақалашган ҳолда ёндашилади. Сув режими омилкорлик билан тартибга солинади. Гербицидлар тежабтергаб қўлланилади. Органик ва маҳаллий ўғитлар аралашмаси ўз вақтида ишлатилади. Кескин континентал иқлим шароитида, шўрҳок ерларда ва сув камчилигида бу нарса ажойиб самаралар беряпти.

Бир сўз билан айтганда, бригада аъзолари экишга тайёргарлик кўргандан то ҳосилни ўриб-йиғиб олишгача бўлган даврда зўр куч билан меҳнат қилади. Бунда, шубҳасиз, коллектив етакчиси, совхоз партия комитетининг аъзоси, Қорақалпоғистон АССР Олий Советининг депутати Қодиримбет Дуримбетовнинг хизматлари катта. СССР Давлат мукофоти лауреати бўлганлиги эса унинг хизматлари бутун мамлакат миқёсида тан олинганидан далолатдир.

Суратда: СССР Давлат мукофоти лауреати Қ. Дуримбетов (чапда), совхоз директори П. Караматдинов ва комбайнчилардан О. Исмоилов билан А. Ажиниёзов.

М. Елеусинов фотоси (ЎзТАГ).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ВА ЎзТАГ МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

ЯНГИЛИКЛАР

ТРАКТОРСОЗЛАР УЧУН

● **«Тошкент трактор заводи» бирлашмасининг Ленинскдаги прицеп заводининг 400 нафар ёш ишчиси янги уйларга кўчиб кирди.**

162-қурилиш трестининг 10-механизациялашган колоннаси улар учун шинам ва қулай ётоқхона қуриб берди. Айни вақтда тракторсозларнинг оилаларига ҳам туҳфа тайёрланди. Уларнинг фарзандлари учун 280 ўринли болалар боғчаси қурилди.

ХАРИДОРГИР МАҲСУЛОТЛАР

● **«Кашкадарьямрамор» ишлаб чиқариш бирлашмасида ишга туширилган тош арралаш цехи чиқиндисиз технология асосида ишламоқда.**

Цехда ўрнатилган ва Ватанимизда ишлаб чиқарилган серунум ускуна ҳар йили 16 минг квадрат метр мармар плита ва 130 минг тонна мармар ушоғи ишлаб чиқарилишини таъминлайди. Айни вақтда 15 процент кам хом ашё талаб қилинади. Тобора харидоргир бўлиб бораётган оригинал Қарши мармари тежалмоқда. Ҳозирнинг ўзидаёқ бирлашма мамлакатнинг турли томонларига — 218 та адресга маҳсулот жўнатмоқда.

ХАЛҚ УНИВЕРСИТЕТИ

● **Қишлоқ хўжалиги билимлари халқ университетида ўнинчи ўқув йили донли экинлар генетикаси тўғрисидаги лекция билан очилди.**

Ўзбекистон дончилик илмий-тадқиқот институти ҳузурида ташкил этилган ана шу халқ университетида лекцияларни агрономлар, ғаллакорлар, қишлоқ хўжалиги фани ютуқлари билан қизиқувчи қишлоқ хўжалиги ёш ходимлари тинглайдилар. Бу йил университетда машғулотлар олиб бораётган олимлар, институт ходимлари Жиззах области турли хўжаликларида 50 дан ортиқ оммабоп лекция ўқийдилар.

БИНОКОРЛАР ТОРТИҒИ

● **Андижон районидаги «Ленинград» колхозининг марказий қўрғонида янги туғуруқхона фойдаланишга топширилди.**

«Андижаноблколхозстрой» трестига қарашли механизациялашган кўчма колонна қурувчилари мана шу замонавий бинода медицина ходимларига ҳам, беморларга ҳам қулай бўлиши учун ҳамма ишларни қилдилар. Бинода шинам палаталар, даволаш кабинетлари жойлашган, туғуруқхона 80 та ўринга мўлжалланган.

«Совет Ўзбекистони» ишга тушириладиган объектларда

МУВАФФАҚИЯТЛАР БОР, НУҚСОНЛАР-ЧИ?

Қишлоқ хўжалигимизнинг бугунги тараққиётини химия саноати маҳсулотларисиз тасаввур этиш қийин. Биргина пахтачиликнинг ўзида азот, калий, фосфор сингари кўплаб турдаги минерал ўғитлар қўлланилади. Ғўза зараркунандаларига қарши курашда ҳам кимёвий препаратлар деҳқонлар оғирини енгил қилмоқда. Шу боис партия ва ҳукуматимиз табиатга зарар етказмайдиган, уни янада ривожлантиришга хизмат қилувчи концентратлар ишлаб чиқаришга катта эътибор бермоқда. Яқин вақт ичида тармоқнинг яна бир маҳсулоти фазалон концентрати халқ хўжалиги кўмагида бўлиши кутилмоқда.

Навоий электрохимия заводида фазалон ишлаб чиқариши қувватини қуришга 1980 йилда киришилди. У жаҳондаги шу хил корхоналарнинг учинчиси бўлиб, ўсимликларни ҳимоя қилувчи химиявий воситалар тайёрлашга ихтисослаштирилмоқда.

— Комплексни бунёд этиш қурувчи-монтажчилардан жуда катта билим ва маҳорат талаб қилади, — дейди корхона директорининг капитал қурилиш ишлари бўйича ўринбосари К. Ислангиров. — Навоий қурилиш бошқармаси коллективи бу вазифани шараф билан оқлашга интиляпти.

— Уларда ишлаётган бунёдкорларнинг аксарияти бошқармамизда кўп йиллардан буён меҳнат қилишади, — сўзга аралашди шаҳар қурилиш бошқармаси бош инженери ўринбосари В. Уфимцев. — Айниқса, фазалон ишлаб чиқариши қурилиши давомида уларнинг маҳорати анча ошди. Чунки, бу ердаги барча технология жараёнлари, қурилиш-монтаж ишлари мукаммал бўлиб, бошқа объектларни тиклаш жараёнларидан тамомила фарқ қилади. Бу эса қурувчи ва монтажчилардан ишга катта масъулият, алоҳида ижодий ёндашишни талаб этади. Бошқарма қурувчилари билан елкама-елка ишлаётган «Югпроммонтаж» трести ташкилотлари ва мамлакатимизнинг кўплаб шаҳарларидан келган монтажчилар маҳорати ҳам шу ерда намоён бўлмоқда.

Бироқ уларнинг бу муваффақиятлари комплексни ишга тушириш бўйича белгиланган топшириқлар ва қабул қилинган мажбуриятларнинг ўз вақтида бажарилмаслиги оқибатида хира тортиб қолмоқда. Масалан, объектда қурилиш-монтаж ишлари сентябрь ойида ниҳоясига етиши керак эди. Афсуски, бу вазифа бажарилмай қолди. Бошқача айтганда, ноябрь ҳам охирлаб қоляптики, комплексдаги 70 объектнинг ярмидан кўпида қурилиш-монтаж ишлари ҳамон давом этяпти.

— Бу кўп жиҳатдан таъминотдаги узилишлар билан боғлиқ, — дейди В. Уфимцев. — Таъминотчи корхоналар қурилиш учун зарур бўлган материал, асбоб-ускуналарни белгиланган муддатда етказиб бериша олмаяпти. Натижада иш мароми бузилиб, тузган табирларимиз қоғозда қолиб кетмоқда. Чунончи, кўплаб ўлчов бирлигида арматура, ўнлаб километр кабель, уч юздан ортиқ ёритгич воситалари сингари 80 дан ортиқ асбоб-ускуналар ҳалигача келтирилгани йўқ. «Союзглавхимкомплект» идоралари бу масалага масъулият билан қарашларини истардик.

Тўғри, бу камчиликлар қурилиш маромига муайян даражада тушов бўляпти. Лекин иш фронти тўла таъминланган жойларда ҳам қурувчиларнинг сусткашликка йўл қўяётганлиги сабаби нимада?

Энг аввало, бу графикларнинг вақтида бажарилмаётганлигида ёки белгиланган иш ҳажмининг уддаланмаётганида кўринади. Ёрқин бир мисол: Буғ коллектори аллақачон ишга тушиши керак эди. Бироқ коллектор тайёр бўлавермагач, муҳлат аввал 20 октябрга, кейин ноябрга чўзилди. Объектларни сув билан таъминлаш, коммуникация шохобчаларини изоляция қилиш, компрессорларни фойдаланишга топшириш муддатлари ҳам ана шундай узайтирилаверди.

Қурувчилар олдидаги асосий масалалардан бири — корпусга дераза ойналари ўрнатиш, улар оралиғидаги коммуникацияларни улаш ва ички йўлларни асфальтлаштиришдан иборат. Чунки, қор-ёмғирли кунлар бошлангудек бўлса, қимматбаҳо аппаратлар ишдан чиқиши, йўллар лойга айланиб, машина-механизмлар ҳаракати учун қийинчилик туғилиши мумкин. Лекин қурилиш ташкилотлари бу вазифаларни ҳам тезроқ ҳал этиш зарурлиги ҳақида ўйлашмаяпти.

Бошқарма ва монтажлаш ташкилотлари комплексдаги бутун ишларни йил охиригача ниҳоясига етказишга аҳд қилишган. Бунинг учун улар яна 2,8 миллион сўм атрофида қурилиш-монтаж ишлари амалга оширишлари лозим. Агар йил бошидан буён 18 миллион сўмлик иш бажарилганини ҳисобга олсак, қолган икки ой мобайнида бунчалик катта ҳажмдаги вазифани уддалаш оғирлиги яққол кўриниб турибди. Бунинг устига юмушларнинг аксарияти нозик ва меҳнат талаб ишлардир.

Сиртдан қараганда, қурувчилар ўз вазифаларини бажара оладигандек туюлади. Қурилиш штаби мажлисларида барча масалалар муҳокама қилинади, бажарилган ишларга якун ясалиб, навбатдаги режалар белгилаб олинади. Муваққат партия группаси йиғилишларида коммунистлар авангардлигини ошириш кун тартибига қўйилади. Бироқ бундай штаблар, коммунистларнинг ҳисоботлари мусобақа ошкоралиги ва самарадорлигини таъминлай олмаяпти. Кутилган ишлар самараси кўринмаяпти.

Шаҳар партия комитети қурилиш суръати ва сифатини кузатаётган бўлса-да, амалий ишга ёрдами кам бўлаётир. Бу, айниқса, қурилишга малакали кадрларни жалб этишда бўртиб кўринмоқда. Шаҳарда бир қатор йирик индустриал корхоналар бўлишига қарамай, комплекс насос-компрессорлари, вентиляция асбоб-ускуналари ва электр аппаратлари созлашга слесарлар, электриклар зарур бўлиб турибди.

Яна бир муҳим масала: созлаш-ишга тушириш ишларини қисқа вақт ичида бажаришдир. Табиийки, бу иш малакали кадрлар талаб қилади ва у ҳар қандай корхонада объектлар фойдаланишга топширилишидан 1-1,5 йил олдин бошланади. Негаки, ишлаб чиқаришнинг бўлғуси эгалари қурувчилардан барча асбоб-ускуналарни олдиндан қабул қилиб олишлари, иш жараёнларини ўрганишлари, касб имтиҳонларини топшириб улгуришлари лозим. Афсуски, Навоий электрохимия заводида бунинг бутунлай акси юз беряпти. Бирин-кетин топширилаётган объектларда созлаш ишлари бўйича мутахассислар етишмаяпти. Ишлаб чиқаришга ҳозирнинг ўзидаёқ зарур бўлган 559 кишининг ҳатто ярми ҳам ҳануз ишга қабул қилинмаган. Ҳолбуки, кейинчалик корхонада 1200 киши ишлаши лозим.

Агар шаҳар партия, совет, комсомол ташкилотлари заводни мутахассис кадрлар ва малакали ишчилар билан таъминлашга ҳозирдан жиддий эътибор бермаса, бу ишлар ҳам бошқа тадбирлар сингари чўзилиб кетиши турган гап. Бунинг учун эса заводда энг аввало кадрларни уй-жой билан таъминлаш, уларнинг яхши меҳнат қилиб, яхши яшашлари учун маданий-маиший шароит яратиш керак бўлади. Афсуски, бу масалалар ҳозирча комплекс қурилишида иккинчи планда қолиб кетмоқда.

А. ҚОРЖОВОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

Ҳар куни редакциямиз почтасига ташкилотлардан текшириш ва чора кўриш учун юборилган меҳнаткашлар ариза, шикоятлари юзасидан жавоблар келиб турибди. Бу мактублардаги фактларнинг аксарияти текширишда тасдиқланган. Ушбу жавобларнинг баъзиларини эътиборингизга ҳавола этамиз.

ЎЗБЕКИСТОН ССР АҲОЛИГА МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ МИНИСТРЛИГИ:

— Ўртоқ М. Абдураҳимовга тегишли бўлган «Электрон-216» телевизори ремонт қилинди.

Тошкент шаҳар «Зангори экран» бирлашмаси буйруғига кўра, ўз хизмат вазифасига совуққонлик билан қараганликлари учун радио-механиклар Аҳроров ва Ступинга ҳайфсан эълон қилинди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЎРМОН ХЎЖАЛИГИ МИНИСТРЛИГИ:

— Р. Ҳўжановнинг аризаси министрликнинг ва Сурхондарё область халқ контроли комитетининг масъул ходимлари томонидан текширилди.

Текшириш якунлари Сурхондарё область халқ контроли комитети мажлисида ва Ўрмон хўжалиги министрлигининг коллегиясида кўриб чиқилди. Камчиликларга йўл қўйган шахсларга нисбатан маъмурий чоралар кўрилди. Бобothоғдаги ўрмон хўжалиги директори Х. Тошмиров, катта ўрмончи М. Ҳайдаровлар вазифаларидан озод этилдилар.

ЖИЗЗАХ ОБЛАСТЬ СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ:

— Фориш районидаги «Фориш» совхозида яшовчи Г. Шомуродовнинг аризаси комиссия томонидан текширилди. Ҳозирги вақтда совхоз дирекцияси қишлоқ аҳолисини ичимлик сув билан таъминлашни йўлга қўйган.

РЕДАКЦИЯДАН:

Шу билан бирга айрим ташкилот ва муассасалар, идора ҳамда министрликлар редакциямиздан текшириш ўтказиб, чора-тадбирлар ишлаб чиқиш учун юборилган меҳнаткашларнинг баъзи ариза ва шикоятларига жавоб бериш муддатини қўпол равишда бузиб, бир неча марта «Эслатма»лар юборилишига қарамасдан гражданларнинг мактублари юзасидан тегишли жавоб йўллашмаётир.

Масалан, Ёзёвон район партия комитети Ҳ. Мамадиева аризасига, Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги Патиева мактубига, Бухоро область партия комитети К. Аҳмедов шикоятига, Октябрь район Совети ижроия комитети Мусаев мактубига жавоб бериш муддатини чўзиб келаётганлигини қандай изоҳлош мумкин! Бундан ташқари Калинин район ички ишлар бўлими З. Нурмуҳамедов, Тошкент шаҳар телефон тармоқлари Бош бошқармаси З. Ўринбоевларнинг аризаларини кўриб чиқишни пайсалга солиб келмоқда.

Маълумки, газетамизнинг шу йил 15 сентябрь сонида Қўшработ район ва Чиноз шаҳри ижроия комитетлари редакциядан текшириш учун юборилган меҳнаткашлар мактублари юзасидан жавоб бериш муддатини чўзиб юборганликлари танқид қилинган эди. Аммо, мазкур район ва шаҳар раҳбарлари газетанинг бу танқидидан тегишли хулоса чиқариб олишмаган кўринади. Қўшработ район Совети ижроия комитети Шодиев, С. Ҳасановалар аризалари, Чиноз шаҳар Совети ижроия комитети А. Абдуллаев шикояти юзасидан ҳам жавоб бермай, меҳнаткашлар мактубларига бюрократларча муносабатда бўлиб келяптилар. Ўйлаймизки, Самарқанд ва Тошкент областлари ижроия комитетлари мазкур район ва шаҳар ижроия комитетлари ишига принципиал баҳо беради.

Редакция юқорида номлари қайд этилган ташкилотлардан зудлик билан жавоб кутади.

Ўзбекистон ССР ва Республика Компартиясининг 60 йиллиги олдидан

Дўстларнинг қалб сўзи

ЎЗБЕКИСТОН— ДИЛБАР ВАТАН

Валя РАЙКОВА,
Болгария Халқ Республикаси

Таниқли болгар журналисти, «София-пресс» агентлигининг ходими Валя Райкова серқуёш диёримизда бўлиб, бир неча кун мобайнида республикамиз меҳнаткашлари амалга ошираётган улуғвор ишлар, уларнинг турмуш тарзи билан яқиндан танишди. Қуйида унинг Ўзбекистон таассуротлари асосида ёзган мақолаларидан бирини эътиборингизга ҳавола қиламиз.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИГА қуёш ўлкаси, дея нисбат беришлари менга аён эди, лекин у қуёш ўлкасигина эмас экан! Совет Ўзбекистони... уни таърифлашга тил ожиз. Мамлакатимизда бу дилбар юрт тавсифини эшитмаган киши кам топилади, зеро, Болгария билан Совет Ўзбекистонининг дўстлик алоқалари мустаҳкам ва ўзига хос тарихга эга, қолаверса, турли соҳалардаги ҳамкорлигимиз йил сайин кенг қулоч ёзаётир. Тошкент области меҳнаткашлари билан Хасково округи, андижонликлар билан Ямболь ўлкаси миришкорларининг биродарлик алоқалари қувончли самаралар бераётганлиги сир эмас. Ўзбекистон «оқ олтин»и қардошлик алоқаларимизни янада мустаҳкамловчи риштага қиёс бўла олади: Враце шаҳридаги «Вратица» ва Пловдивдаги «Марица» тўқимачилик комбинатлари мана шу «оқ олтин»дан ажойиб маҳсулотлар ишлаб чиқаради. Эҳтимол, мана шу дўстлик боисдир, Совет Ўзбекистонида бўлган ҳамкасбларим бу диёр ҳақида тўлқинланиб гапиради, тўлқинланиб ёзади. Ўзбекистон тупроғига қадам қўйганим заҳоти уларнинг ҳикоялари ҳаёлимда жонланди ва кўз ўнгимдаги гўзал манзараларга уйғунлик касб этди.

Минг эшитгандан бир кўрган афзал, дегани рост экан. Достон қилса арзигулик юксалишни кўриб, кўзим қувонди ва шуларнинг барчаси юрагимда муҳрланиб қолди.

Олтин ранг кузнинг саховати, бу қадим тупроқнинг сахийлиги, бу полвон халқнинг яратувчилиги... шоири: «Менинг Ўзбекистон — дилбар Ватаним», дея улуғлаган бу сўлим диёрга юрагингда тенгсиз муҳаббат уйғотади.

Табиатнинг ҳар бир ишида ҳикмат кўрасан киши. Совет Ўзбекистони меҳнаткашлари ҳақиқатан ҳам бунёдкор, даставвал мен бу ерларда тупроқ ҳам унумдор бўлса керак, деган ҳаёлга бордим. Ва, лекин, сайҳонликлар қўйнидаги гўзал шаҳарларни, қишлоқларни, пахтазорларни кўриб, амин бўлдимки, халқнинг фидокорлиги тоғ-у тошларни ҳам яшнатишга қодир.

Самарқанд ва Бухоро шаҳарларининг довруғи оламга машҳур. Бу шаҳарлар ўтмиш билан ҳозирги куннинг уйғунлашувига мисол бўла олади, яъни қадимий обидалар ёнгинасида шарқона меъморчилик анъаналари асосида қурилган энг замонавий, осмонўпар биноларни кўрасиз.

Қадимий Самарқанд корхоналарининг бирида Назира исмли қўли гул бир қиз билан ҳамсуҳбат бўлдим. У санъат асарлари яратар экан, аслида, мана шу —қизил дуррачали сарвқомат қизнинг ўзи ҳам Ўзбекистон иқлимида яралган тенгсиз асар эди. Мен унга боқиб туриб, кўп нарсалар ҳақида ўйладим, суҳбатлашиб, маънавиятидан бохабар бўлганим сайин ҳайратим ошди. Дунёвий миқёсда фикр юритадиган бу замондошим Шарқнинг бахтиёр аёлига тимсол бўла олгулик эди. Мен унинг саодатманд чеҳрасига тикилган кўйи ўтмишдошларининг қисмати ҳақида ҳаёл сурдим, ахир олтмиш йил муқаддам Назира сингари минг-минглаб ўзбек қизлари чўри бўлиб юргани, дунё юзини кўрмай — паранжи ёпиниб ўтгани тарихдан бизга маълум-ку!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИНИНГ дилбар қизи — самарқандлик Назира эса яратиш ишқи билан ёнади, бир неча тилни билади, совет адабиёти — ўзиники, у жаҳон адабиёти ҳақида ҳам муайян тушунчага эга. У Улуғ Ватан уруши даврида фронтда жанг қилаётган аскарлар учун қоплаб олма жўнатган ўзбекистонлик чоллар, республикага эвакуация қилинган етим-есирларни ўз қарамоғига олган бағри кенг оилалар ва ана шулардан бири бўлган, бугунги кунда олам аҳли биладиган тошкентлик Шомаҳмудовлар, чўлларни яшнатаётган юртнинг заҳматкашлари иши ҳақида ёниқ бир эҳтирос билан ғурурланиб ҳикоя қилади. «Шомаҳмудовларнинг катта оиласи...», дейди Назира, мен бу иборада ҳам рамзийликни кўраман. Шомаҳмудовларнинг катта оиласида турли миллатга мансуб болалар бўлган, улар ҳамжиҳат улғайган, гўё туғишган ака-укадек. Улуғ инсоний туйғулар бу катта оилани қудратли қилган. Шу қудратли, катта оилада бугунги Ўзбекистонга хослик бор. Қуёшли республикада турли миллат ва элат вакиллари аҳил-тотув, оға-ини бўлиб яшамоқда, боғлар, «оқ олтин» хирмонлари, ноз-неъматлар ва шаҳарлар бунёд этмоқда.

Улар маданий обидаларни кўз қорачиғидек авайлашади, қадимий Бухорода, — мен уни осмон остидаги очиқ музей деб аташни истардим, — бўлсангиз, ана шунга иқрор бўласиз. Бу ердаги Зардўзлик фабрикасида яратилаётган гўзал маҳсулотлар ҳам ўзбек халқининг ўзига хос ноёб бир истеъдодини кўз-кўз этади.

Айниқса, халқ амалий санъати кенг кўламда ривожланаётганлигини айтмайсизми! 1978 йили «Усто» номи билан ташкил топган биргина халқ амалий санъати усталари бирлашмасида беш юздан зиёд киши яратувчилик иши билан банд.

Ҳа, республиканинг қайси бурчагида бўлманг, ўз ишининг усталарини кўрасиз.

«Шомаҳмудовларнинг катта оиласи...». Икки минг йиллик тарихга эга кўҳна ва навқирон Тошкент кўчалари бўйлаб борар эканман, беихтиёр Назиранинг шу гапини эслайман. Аниқроғи, 1966 йилги мудҳиш зилзиладан сўнг янгича чирой касб этган бу кўркам шаҳардаги ҳар бир бино, ҳар бир кошона шу иборани ёдимга солади. Бу шаҳарни зилзиладан сўнг қайта тиклашда СССРдаги барча миллат ва элат вакиллари фаол қатнашган, ҳар бир кошона дўстликка қўйилган ёдгорликдек туюлади...

Ўзининг олтмиш йиллик тўйига катта ҳозирлик кўраётган Ўзбекистон қардошлик оиласида камол топаётир. «Оқ олтин» ўлкаси — ёзилмаган достон бу! Унинг ҳар бир бунёдкори ҳақида достонлар битса, арзийди.

СОФИЯ — ТОШКЕНТ— СОФИЯ.

Чет элларда

ВОҚЕАЛАР • ХАБАРЛАР • ФАКТЛАР • ШАРҲЛАР

ҲАМКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРАЙЛИК

ВЕНА. (ТАСС). Австрия республикасининг федерал канцлери Фред Зиновац бир группа совет журналистларини қабул қилиб, уларнинг саволларига жавоб қайтарди. У бундай деди:

Австрия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатлар жуда яхши ривожланмоқда. Бу муносабатлар мустақил ва демократик Австрияни тиклаш тўғрисидаги 1955 йилги давлат шартномасига, доимий бетарафлик статусига, Австриянинг барча давлатлар билан яхши муносабатларни ривожлантиришга принципиал интилишига асосланади.

Менинг Совет Иттифоқига қиладиган визитим СССР билан Австрия давлат арбоблари ўртасидаги учрашув ва музокаралар яхши анъанасининг давоми бўлади. Бу бир қанча нуқтаи назарлардан қараганда жуда муҳимдир, чунки жумладан, гап турли ижтимоий ва иқтисодий тузумдаги мамлакатлар тўғрисида бормоқда. Визит вақтида менга халқаро сиёсатнинг турли масалалари юзасидан фикрлашувларни давом эттириш имконияти яратилади. Мен бунга жуда катта аҳамият бермоқдаман.

Канцлер Совет Иттифоқи билан АҚШ ўртасидаги муносабатларни яхши деб бўлмайдиган ҳозирги даврда Австрия каби кичик мамлакатлар билан буюк давлатлар ўртасидаги мулоқот алоҳида роль ўйнайди, деган фикрни билдирди.

Ўзаро савдо-сотиқ, деб давом қилди Ф. Зиновац, Австрия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги муносабатларнинг муҳим қисмидир. Мен шу масаланинг сиёсий жиҳатини ҳам таъкидламоқдаман, деди у. Мен ўзаро савдо-сотиқ тинчлик элементи ҳам деб ўйлайман. Австрияга келганда шуни айтиш керакки, Совет Иттифоқи унинг савдо соҳасидаги муҳим шеригидир. Бизнинг ўртамиздаги савдо-сотиқ ҳажми муттасил ортиб бормоқда. Ҳамкорлик учун кўпдан-кўп имкониятлар мавжуд. Шу имкониятлардан яна ҳам кўпроқ фойдаланилади, савдо алоқалари яна ҳам интенсив бўлиб қолади, деб умид қиламан.

Сўнгра канцлер икки томонлама маданий ҳамкорликка, шунингдек Австрия гражданларининг СССРга сафар қилиб, Советлар мамлакати билан танишувларига катта аҳамият бераётганлигини айтди. Шу муносабат билан Ф. Зиновац Австрия — Совет жамиятининг фаолиятига ижобий баҳо берди. Мен ҳамиша совет кишилари билан суҳбатлашиш имкониятидан бажонидил фойдаланиб келдим, деб таъкидлади у пировардида. Ҳамма жойда бир нарсани қайд этиб ўтиш мумкин: кишилар тинчликни ҳимоя қилмоқдалар, чунки улар тинчликнинг қадрига етадилар.

Кескин ихтилофлар

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Бу ерда АҚШ давлат секретари Ж. Шульц билан Франция ташқи алоқалар министри К. Шейсон ўртасидаги музокаралар кескин ихтилофлар билан тугади. К. Шейсон амалий визит билан Қўшма Штатларга келган эди.

Учрашув якунларига кўра, ҳеч қандай расмий баёнотлар берилмади. Бироқ Ассошиэйтед Пресс агентлиги қайд этганидек, Ливия билан муносабатларга турлича ёндашув тўғрисидаги масала улар ўтказган уч соатлик «нозик мунозаралар»нинг марказида бўлган.

Франция ва Ливия қўшинларини Чаддан ўзаро олиб кетиш тўғрисидаги битим Вашингтоннинг расмий доираларини ошкора ғижинтирди. Франция ташқи алоқалар министри АҚШ пойтахтига келиши арафасида Рейган маъмуриятининг кўрсатмаси билан Америка матбуотида Ливияга қарши яна ашаддий кампания бошланганлиги тасодифий эмас. К. Шейсон Вашингтонга жўнаб кетиш олдидан журналистларга Америка матбуотидаги мақолалар «АҚШ ўзининг Никарагуада ишларни юритиш усули — бирдан-бир тўғри усул эканлигини намойиш этиш истагини» акс эттиради, деди. Хабардор обзорчиларнинг маълумотларига кўра, давлат департаментидаги музокараларда Ж. Шульц Франция ҳукумати Ливияга нисбатан бирмунча қаттиқ позицияда туришини талаб қилган. Лекин у бунда унчалик муваффақиятга эришмаган кўринади. Иккала мамлакат ташқи сиёсий маҳкамалари бошлиқларининг учрашуви, деб таъкидлайди Эй-Би-Си телекомпанияси, «Вашингтон билан Париж ўртасидаги муносабатларда асабийликни камайтиришга олиб келмади». АҚШ давлат секретари К. Шейсоннинг Франция элчихонасида уюштирадиган зиёфатига таклифини ҳатто намойишкорона рад этди.

ЛОНДОН. (ТАСС). «Таймс» газетаси ёзади: Франциянинг расмий шахслари Вашингтон уларни Чад хусусидаги позицияни кескинлаштиришга, жумладан Ливия билан мухолифликка ундаётганлигини айтмоқдалар. Париждагилар давлат департаментининг Ливия чет эл ҳарбий қисмларини Чаддан олиб чиқиб кетиш тўғрисида Франция билан тузилган битимни «бузмоқда», деган даъволаридан кузатилган мақсад — Ф. Миттеранни «ноқулай аҳволга солиб қўйиш»дан иборатдир, деб ҳисобламоқдалар.

И. ГАНДИ ХОТИРАСИ

ДЕҲЛИ. (ТАСС). Ҳинд халқи атоқли давлат ва сиёсат арбоби Индира Ганди туғилган куннинг 67 йиллигини кенг нишонлади. Бу ерда «Индира Гандининг ҳинд халқига қолдирган мероси» номли хотира китоби, шунингдек «И. Ганди: Танланган нутқлар ва мақолалар. 1972—1977 йиллар» тўплами босилиб чиқиши муносабати билан тантанали маросим бўлиб ўтди. Бу китобларга ҳинд халқи шонли қизининг Ҳиндистон иқтисодий тараққиёти ва ташқи сиёсати туб масалалари юзасида сўзлаган нутқлари киритилган. Тантанали маросимда бош министр Ражив Ганди қатнашди.

Мустақил Ҳиндистоннинг биринчи Бош министри Ж. Нерунинг «Тин мурти бхаван» ёдгорлик музейида И. Ганди сурати туширилган почта маркаси чиқарилишига бағишланган тантанали маросим бўлди. Бу маросимда Ражив Ганди, парламент аъзолари, таниқли жамоат арбоблари ҳозир бўлдилар. Республика вице президенти Р. Венкатараман шу ерда ҳозир бўлган кишилар ҳузурида нутқ сўзлади.

Ҳиндистон ҳукумати бу ерда бўлиб ўтган махсус мажлисида ҳинд халқи шонли қизининг хотирасини абадийлаштириш тўғрисида бир қанча қарорлар қабул қилди. Жумладан, 17 йил мобайнида И. Гандининг қароргоҳи бўлиб келган Сафдаржанг-Роуд кўчасидаги уйни ёдгорлик музейига айлантиришга қарор берилди. Унинг жасади куйдирилган Жамна дарёси соҳилидаги жойда махсус ёдгорлик комплекси қурилади. Мамлакатдаги энг катта «Индрапрастха» спорт саройига, шунингдек ҳозирги пайтда Деҳлида қурилаётган янги халқаро аэропортга И. Ганди номи берилди. Ҳиндистон пойтахтида И. Ганди номидаги миллий санъат маркази барпо этилади. Ҳиндистоннинг атоқли қизи узоқ вақт истиқомат қилган Уттар-Прадеш штатида унинг ижтимоий ва сиёсий фаолияти билан узвий боғланган жойларда ҳайкаллар ва обидалар қурилади.

ИРОҚ—ЭРОН ФРОНТИДА

БАҒДОД. (ТАСС). Ироқ ҳарбий-ҳаво кучларининг самолётлари ўтган кунлар мобайнида 148 марта жанговар учиш қилиб, фронтнинг марказий ва жанубий участкаларида Эрон қўшинларининг позицияларига ҳужум қилди, дейилади Ироқ ҳарбий бош қўмондонлигининг ахборотида. Марказий участкада ва Басрадан шарқдаги районда Ироқ артиллериясининг ўти билан Эрон томонига аскар ва техникадан талафот етказилди.

НИКОСИЯ. (ТАСС). ИРНА агентлигининг (Эрон) хабар беришича, ўтган кунлар мобайнида фронтнинг Бахтаран ва Иламдан ғарбдаги участкаларида ва Ҳузистон вилоятида тўп отишмалари рўй берди. Ироқ ҳарбий хизматчилари талофот кўрди, пиёдаларнинг бир неча истеҳкомлари ва кузатув пунктлари яксон қилинди. Ироқ қўшинлари Ободон шаҳрини тўпга тутдилар, дейилади ахборотда.

Парижда умуммиллий Тинчлик юриши бўлиб ўтди. Француз меҳнаткашларининг тинчлик учун кузги оммавий чиқишларининг кульминацион нуқтаси бўлган бу улкан намойишда 350 мингдан зиёд киши қатнашди. «Юзлар даъвати» ташкилоти ташаббуси билан ўтказилган тинчлик юришларида турли авлод вакиллари иштирок этдилар. Суратда: Парижда оммавий намойиш.

А. Красиков фотоси. (ТАСС).

СПОРТ

ФУТБОЛ:

ЎН БИРИНЧИ ЧЕМПИОН

Олий лига командалари ўртасида якунловчи тур ўйинлари ўтказилди. Ленинграднинг «Зенит» командаси сўнгги учрашувни ўз майдонида «Металлист» коллективи билан ўтказиб (4:1) йирик ҳисобли ғалабага эришди. Умуман, «Зенит» чемпионатнинг қарийб тўққиз учрашуви мобайнида мағлубият нималигини билмай, пешқадамликни бой бермади, тўплар нисбатини яхшилаб, очколарини бойитди. Бу эса Ленинград футболчиларини биринчи марта чемпион номини олишларига имкон берди. «Зенит» чемпионликка эришган ўн биринчи команда деб қайд қилинди.

Пойтахт спартакчилари ҳам якунловчи ўйинда ғалабага эришишди. Улар «Арарат» майдонида (2:1) муваффақият қозониб, жами очколарини 43 тага етказган ҳолда чемпионатнинг кумуш медалини олишга муваффақ бўлдилар. Чемпионатнинг ўтган йилги ғолиблари — «Днепр» командаси футболчилари ҳам сафарда Минск динамочиларидан (1:0) устун келиб, 42 очко билан бронза медали совриндори бўлишди. «Черноморец» (41 очко), «Динамо» (Мн) ва «Торпедо» (40 тадан очко) коллективлари кучли олтиликдан ўрин олдилар.

Олий лигада қолиш-қолмаслик масаласида ўзига хос драматик ҳолат юзага келди. ЦСКА (19 очко) дастлаб биринчи лигага «йўлланмани» нақд қилиб олган бўлса, пойтахт динамочилари икки тур олдин 26 очко билан мавқеларини мустаҳкамлашди. 16—17 ўриндаги «Пахтакор» ва «Нефтчи» командаларининг тақдири эса ўзаро ва сўнгги тур ўйинларида ҳал бўлиши кутилганди. Афсуски, «Пахтакор» — «Нефтчи»ни қабул қилиб (0:0), бокуликларга «ён» босиб қўйди. «Нефтчи» якунловчи учрашувни Москвада динамочилар билан кўтаринки руҳда ўтказиб (26 очко), олий лигадаги ўрнини сақлаб қолди. «Пахтакор» ҳам охирги ўйинини ўз майдонида яхши ўтказди. Тбилиси динамочилари дарвозасига киритилган учта тўп «Пахтакор»га ғалаба келтирди. Лекин чемпионат низомига кўра «Пахтакор» 25 очко (1 очко камлик қилди) билан олий лигани тарк этадиган бўлди.

Қолган ўйинларда қуйидаги ҳисоблар қайд қилинди: «Черноморец» — «Қайрат» (2:1), СКА — «Торпедо» — (2:4), «Динамо» (К) — ЦСКА— (2:1), СКА — «Спартак» ўртасидаги кечиктирилган учрашув 24 ноябрда ўтказилади.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

РЕКЛАМА ❋ ЭЪЛОНЛАР

Музика ҳамиша янграб турсин!

Оддий иш кунларида ҳам, байрамларда ҳам, уйда ва дам олишда ҳам музиканинг ёқимли садоси янграб турсин. У ўзининг жозибали ва шўх садоси билан бизга ҳамиша яхши кайфият бахш этади.

СИЗ МУЗИКА ИШҚИБОЗЛАРИГА БЕРДСК РАДИОЗАВОДИ ЎЗИНИНГ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ТАВСИЯ ЭТАДИ.

«ВЕГА-323» стереофоник радиола музика ишқибозларининг кенг даврасига мўлжалланган. «ВЕГА» радиоприемниги узун, ўрта ва иккита қисқа тўлқиндан, шунингдек, ультра қисқа тўлқинли диапазондан стереофоник программаларни тиниқ қабул қилади.

Ультра қисқа тўлқиндаги диапазон частотасини созлаш автоматик тузилган. Бундан ташқари овоз частоталарининг юқори ва пастлиги бўйича алоҳида ажратилган тембр регулятори, стерео-баланс регулятори кўзда тутилган.

Аппаратнинг электропроигриватель қурилмаси микролифт ва автостоп билан жиҳозланган.

Бердск радиозаводининг ишлаб чиқараётган маҳсулотлари мажмуаси юзлаб дона электрофон проигриватель, радиола, магнитола, приемник, кучайтиргич, музика жазларидан иборат.

Мамлакатимизда жуда ҳам машҳур бўлган «ВЕГА-108 —стерео» — юбилей номери билан тайёрланди. Бу ўзининг техникавий ва истеъмол таркиби бўйича — мамлакатимизда тайёрланаётган энг яхши электрофонлардан биридир.

Овозининг аъло даражада сифатлилиги, ишлатишда қулайлиги, тежамкорлиги— ана шу моделда мужассамлашган бўлиб, бу хусусиятлар ҳатто замонавий аппаратларнинг энг талабчан ишқибозлари диққатини жалб этади.

Давлат сифат белгисини олишга сазовор бўлган «ВЕГА-206-СТЕРЕО» стереофоник электропроигревателининг асосий фазилати ҳар қандай замонавий грампластинкаларни тоза ва тиниқ эшиттиришдан иборатдир.

Ҳозирги пайтда кўчма радиоаппаратуралар жуда ҳам оммалашиб боряпти. Ҳажм жиҳатдан ихчам, ишлатишда қулай бўлган «ВЕГА-306» монофоник магнитола бир қатор имкониятларга эга.

Унинг ёрдамида сиз узун, ўрта ва ультра қисқа тўлқинли диапазондаги эшиттиришларни тинглаб қолмай, балки ўзингизга манзур бўлган оҳангларни кассетага ёзиб олишингиз мумкин.

Ўрнатилган микрофон, шунингдек исталган ташқи овоз манбаи — магнитофон, проигриватель, телевизор ёрдамида музика асарларини бемалол ёзиб олиш мумкин. Ёзув ва регулятор кучланиши даражаси стрелкали индикаторлар билан кўрсатилган. «Вега-326» электр тармоғидан ва «343» типидаги элементлардан қувват олиб ишлайверади.

БЕРДСК РАДИОЗАВОДИ.

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИ — ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ (телефон 45-37-24).

«ЎЗБЕККОНЦЕРТ»
СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
24, 25 ноябрь соат 20.00 да
УЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ АРТИСТИ
Қамолиддин РАҲИМОВ
иштирокида

КАТТА КОНЦЕРТ

ҚАТНАШАДИЛАР:
Узбекистон ССР халқ артисти
Ҳабиба ОХУНОВА
Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист
Ўринбой НУРАЛИЕВ
Наманган область Алишер Навоий номидаги музикали драма ва комедия театри артистлари.

Билетлар концерт зали кассасида соат 14.00 дан сотилади.

●

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
МАКТАБ УҚУВЧИЛАРИНИНГ ҚИШКИ КАНИКУЛ КУНЛАРИДА — 26 ДЕКАБРЬ — 13 ЯНВАРЬ КУНЛАРИ

«ЦИРКДА АРЧА»

ҚОРБОБО, ҚОРҚИЗ, ЯЛМОҒИЗ КАМПИР, БАРМАЛЕЙ ва бошқа эртакларнинг қаҳрамонлари иштирокида Янги йил эртак томошалари кўрсатилади.

Шунингдек, турли хил ҳайвонлар иштирокида цирк номерлари намойиш қилинади.

ТОМОШАЛАР 26, 27, 28 декабрда соат 16 ва 19.30 да; 29, 30 декабрда соат 13, 16, 19.30 да; 31 декабрда соат 10, 13, 16.00 да; 1, 10 январь кунлари соат 10, 13, 16, 19.30 да; 11, 12 январда соат 16, 19.30 да; 13 январда соат 13, 16, 19.30 да БОШЛАНАДИ.

КОЛЛЕКТИВ БУЛИБ КЕЛИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНМОҚДА.

Олдиндан билет сотиш кассаси ишлаяпти.

Справкалар олиш учун телефонлар: 44-35-91, 44-28-04 — касса, 44-35-84 — администратор.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги қишлоқ хўжалик таълими Бош бошқармаси ва Республика ўқув-методика кабинети коллективлари Қашқадарё область Нишон районидаги У. Юсупов номли совхоз-техникум директорининг ўқув ишлари бўйича ўринбосари О. Асадовга отаси

Асадхон БУРОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Тошкент давлат маданият институти коллективи маданий-оқартув ишлари тарихи ва назарияси кафедрасининг катта ўқитувчиси

Бахтиёр Эсоновнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

23 НОЯБРЬ, ЖУМА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Илмий-оммабоп фильмлар. 10.10 — Ўлик жонлар. Бадиий фильм. 4-серия. 11.30 — Концерт залида— мактаб ўқувчилари. 12.30 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.25 — Закарпатье жилолари. 17.00 — Олимлар— Подмосковьенинг агросаноат комплексига. 17.30 — Рус тили. 18.00 — Биргаликда аҳил оиламиз. 18.30 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — Қувноқ нотачалар. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.35 — Ҳозирги дунё ва ишчилар ҳаракати. 20.05 — Ўлик жонлар. Бадиий фильм. 5-серия. 21.30 — Время. 22.05 — — Концерт. 23.50 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 15.10 — Декабристлар ҳақида ҳикоялар. 16.10 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Телевизион шарҳ. 19.30 — Саёҳатчилар клуби. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Музикали киоск. 20.15 — Телефильм. 21.30 — Время. 22.05— Инглизча қотиллик. Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Ахборот. 10.20 — Телефильм. 10.30 — Светофор. 11.30 — Ўқув программаси. 12.00 — Касблар ҳақида ҳикоялар. 12.30 — Ўқув программаси. 13.00 ва 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Мультфильм. 18.30 — Инсон боладикдан бошланади. 19.00 — Дунё воқеалари. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Адабий кўрсатув. 20.05 — Мультфильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 Время. 22.05 — КПСС МК октябрь Пленуми қарорлари — ҳаётга. 22.35 — Тутқич бермас қасоскорлар. Бадиий фильм. 23.50 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 18.20 — СССР халқларининг куйлари. 18.50 — Кошона. Телетеатр. 2-қисм. 19.50 — Телефильм. 20.00 Тошкент янгиликлар. 20.20 — Телефильмлар. 21.00 — Халқ фаровонлиги — партиянинг олий мақсади. 21.30 — МОСКВА-II.

24 НОЯБРЬ, ШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.35 — Шахмат. Жаҳон чемпионати. 9.50 — Ўлик жонлар. Бадиий фильм. 5-серия. 11.15 — Спортлото. 11.25 — Кўплаб сифатли товарлар етказиб берайлик. 11.55 — Ўртоқ қўшиқ. 12.40 — В. Маяковский. В. И. Ленин. 13.30 — Буюк Ғалабанинг 40 йиллигига. 14.50 — Оила ва мактаб. 15.20 — Дунё воқеалари. 15.35 — Инсон. Ер. Коинот. 16.20 — Мультфильм. 16.30 — Сиёсий шарҳловчи Л. А. Вознесенский суҳбати. 17.00 — Спорт кўрсатуви. 17.45 — Ҳайвонот оламида. 18.45 — Буюк Ғалабанинг 40 йиллигига. Бадиий фильм. 20.15 — Хоккей. ЦСКА — «Химик». 21.30— Время. 22.05 — Кинопанорама. 23.45 — Шахмат. Жаҳон чемпионати. 24.00 — Янгиликлар.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Агар соғлом бўлай десанг. 9.30 — Телефильм. 9.55 — Ерда, самода ва денгизда. 10.25 — Волейбол. Жаҳон чемпионати. 10.55 — Тонгги почта. 11.25 — Эстония ССР телевидениесининг программаси. 12.55 — Телефильм. 14.00 — Чин қалбдан. 16.00 — Спорт кўрсатуви. 16.45 — Телефильм. 16.55 — Цирк майдонида. 17.30 — Мангу лаҳзалар. 18.00 — Хоккей. «Трактор» — «Спартак». 20.15 — Халқаро обзор. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Здоровье. 21.30 — Время. 22.05 — Музика ва музикачилар ҳақида. 22.55 — Волейбол. Жаҳон чемпионати.

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — Ахборот. 10.25 — Ҳужжатли кино экрани. 11.10 — Телефильм. 11.20 — Махтумқули. Бадиий фильм. 12.45 — Шахмат мактаби. 13.15 — Концерт. 13.45 — Бизнинг маҳалла. 14.15 — Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак. 17.00 — Дўстлик экрани. 18.00 — Мультфильмлар. 18.25 — Санъат ғунчалари. 19.00 — Илмий-оммабоп программа. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Оламга саёҳат. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Хирмонингизга баракаа. 22.20 — Насиба Абдуллаева куйлайди.

ТОЖИКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

РАДИО

23 НОЯБРЬ, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Бир жуфт қўшиқ. 9.30 — Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар. 12.10 — Узбекистан индустриальний. 13.00 — Чорвадор. 14.00 —Пахтазор — жасорат майдони. 19.25 — Ёшлик. 20.15 — Ишлаб чиқариш илғорлари, Сизлар учун. 21.00 — Санъат усталари — ҳосил усталарига. 22.30 — Бугун радиотеатрда.

24 НОЯБРЬ, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Радиотингловчилар таклиф этган программа асосида концерт. 9.30 — Ёшлик. 10.15 — Гулшан. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — Далада ишлаётганлар, Сизлар учун. 14.00 — Сенга, Ватаним, ўзбек далаларининг пахтаси. 17.00 — Ўзбекистон куйлагай. 18.15 — Халқаро кундалик. 19.25 — Ёшлик. 21.00 — Икки дунё — икки турмуш тарзи. 21.10 — Олтин далам — олтин қўшиғим. 22.30 — Ўзбекистон Давлат телерадиоси солистларининг концерти.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси ва телефонлар: 700047, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

Р. — 20199. ИНДЕКС 64583. Б. — 269.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12